

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060201

DOM
2016-04-21
Stockholm

Mål nr
M 4879-15

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Växjö tingsrätts, mark- och miljödomstolen, deldom 2015-05-06 i mål nr M 1846-13, se bilaga A

KLAGANDE OCH MOTPART

Länsstyrelsen i Skåne län
205 15 Malmö

KLAGANDE OCH MOTPART

Flowcrete Sweden AB, 556569-7454
284 80 Perstorp

Ombud: Advokat [REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

SAKEN

Ansökan om tillstånd till tillverkning av 10 000 ton bygghartser per år och tillfällig lagring av 7 000 ton produkter för vidareförsäljning per år; Perstorps kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Mark- och miljööverdomstolen ändrar mark- och miljödomstolens deldom endast på följande sätt.

1. Mark- och miljööverdomstolen upphäver villkor 4 i mark- och miljödomstolens deldom.
2. Mark- och miljööverdomstolen skjuter upp frågan om vilka villkor som ska gälla beträffande verksamhetsspecifika substanser i det avloppsvatten som avleds till det för Perstorp Industripark gemensamma avloppsreningsverket. Bolaget ska senast den 1 november 2016 till mark- och miljödomstolen ge in

Dok.Id 1261496

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50 E-post: svea.avd6@dom.se www.svea.se	08-561 675 59	måndag – fredag 09:00-15:00

följande utredning tillsammans med förslag till villkor i den uppskjutna frågan.

U1. Bolaget ska utreda om sådana substanser som identifierats i utsläppet från avloppsreningsverket eller i recipienten genom den utredning som föreskrivits i Växjö tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom den 25 juli 2013 i mål nr M 1222-12 kan härröra från bolagets produktion av bygghartser eller tillfälliga lagring av produkter och vilka åtgärder som i så fall kan vidtas för att minska utsläppet från denna verksamhet.

3. Fram till dess annat beslutats gäller följande provisoriska föreskrifter.

P2. Allt processavloppsvatten och sanitärt avloppsvatten, inklusive spill och läckage inom invallade fabriksplattor, ska ledas till och behandlas i det för Perstorps Industripark gemensamma avloppsreningsverket.

P3. Tvättvattenmängden ska minimeras och får inte spädas ut före utsläpp till avloppsledningsnätet.

Mark- och miljööverdomstolen upphäver sitt beslut av den 17 juni 2015 att inhibera verkställigheten av mark- och miljödomstolens deldom och förordnar att domen gäller omedelbart, utan hinder av ett eventuellt överklagande.

BAKGRUND

Mark- och miljödomstolen lämnade genom den överklagade deldomen Flowcrete Sweden AB (bolaget) tillstånd till tillverkning av 10 000 ton bygghartser per år och tillfällig lagring av 7 000 ton produkter för vidareförsäljning per år vid bolagets anläggning i Perstorp Industripark. I tillståndets villkor 4 föreskrivs följande.

Allt processavloppsvatten och sanitärt avloppsvatten, inklusive spill och läckage inom invallade fabriksplattor, får ledas till och behandlas i det för Perstorps Industripark gemensamma avloppsreningsverket under förutsättning att utsläppsvillkoren innehålls för avloppsreningsverket enligt mark- och miljödomstolens dom den 25 juli 2013 i mål M 1222-12 och Mark- och miljööverdomstolens dom den 29 oktober 2014 i mål M 7843-13 eller enligt senare avgörande och i den mån det beror av Flowcrete AB:s verksamhet. Förbehandling av processavloppsvattnet ska ske i den omfattning som behövs för att persistenta, bioackumulerbara, hormonstörande eller för i vatten levande organismer mycket toxiska ämnen, som inte avskiljs i reningsverket, inte släpps ut från avloppsreningsverket med halter över lägsta kommersiellt tillgängliga detektionsgränser. Alternativt ska sådant avloppsvatten samlas upp och sändas för extern behandling som farligt avfall. Tvättvattenmängden ska minimeras och får inte spädas ut före utsläpp till avloppsledningsnätet.

Mark- och miljödomstolen förordnade att tillståndet fick tas i anspråk även om det överklagades (s.k. verkställighetsförordnande). Mark- och miljööverdomstolen har efter att såväl bolaget som Länsstyrelsen i Skåne län (länsstyrelsen) överklagat deldomen, genom ett beslut den 15 juni 2015 inhiberat verkställighetsförordnandet till dess att deldomen har vunnit laga kraft eller något annat beslutats i frågan.

Genom den deldom från år 2013 som villkoret hänvisar till, lämnade mark- och miljödomstolen Perstorp Specialty Chemicals AB tillstånd till bolagets verksamhet vid dess avloppsreningsverk i Perstorps Industripark. I deldomen föreskrevs bland annat villkor för utsläpp till recipienten Ybbarpsån liksom att

bolaget under en provotid skulle utreda förekomsten av verksamhets specifika substanser i form av prioriterat farliga ämnen, särskilt förorenande ämnen samt relevanta substanser med egenskaper enligt bilaga VIII till vattendirektivet (direktiv 2000/60/EG) i såväl utgående avloppsvatten som i recipienten. Även förslag till slutliga villkor skulle redovisas. Deldomen överklagades i andra avseenden till Mark- och miljööverdomstolen som ändrade vissa av villkoren beträffande utsläpp till vatten från avloppsreningsverket.

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Länsstyrelsen har – som talan slutligt bestämts – yrkat

- i första hand att den överklagade deldomen ska upphävas och bolagets tillståndsansökan avslås, och
- i andra hand att villkor 4 i den överklagade deldomen ska upphävas och frågan om villkor för utsläpp av verksamhets specifika ämnen skjutas upp. Som provisorisk föreskrift ska gälla att inget processavloppsvatten får tillföras industrisitens avloppsreningsverk innan bolaget har redovisat förslag till begränsningsvärden och provotiden har avslutats.

Bolaget har yrkat att

- mening två i villkor 4 ska upphävas, alternativt att aktuell mening ska upphävas och frågan om begränsning av utsläpp av relevanta ämnen skjutas upp under en provotid i avvaktan på utfallet av Perstorp Specialty Chemicals AB:s provotidsutredning,
- mening tre i villkor 4 ska upphävas, och
- Mark- och miljööverdomstolens beslut den 15 juni 2015 att inhibera mark- och miljödomstolens verkställighetsförordnande ska upphävas, och domen i detta mål föreskrivas gälla med verkställighetsförordnande.

Parterna har bestritt varandras ändringsyrkanden. Länsstyrelsen har accepterat bolagets yrkande om verkställighetsförordnade för det fall Mark- och miljööverdomstolen bifaller länsstyrelsens andrahandsyrkande.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Länsstyrelsen har anfört i huvudsak följande.

Förstahandsyrkandet

Den miljökonsekvensbeskrivning som bolaget redovisat har brister i sådan omfattning att tillstånd inte kan meddelas under relevanta villkor och utifrån rimliga åtaganden från bolagets sida. Bristerna avser bolagets (i) redovisning av utsläpp till vatten, (ii) integrerade säkerhetsprövning, (iii) beskrivning av hur bolaget uppfyller BREF-dokumentet ”Reference Document on Best Available Techniques in Common Waste Water and Waste Gas Treatment / Management Systems in the Chemical Sector” och en mer transparent beskrivning av de övriga BREF-dokumenterna som bolagets verksamhet omfattas av inklusive vilka BAT-slutsatser som bolaget beaktat och uppfyller, och (iv) redovisning av ansökta/tillkommande tillverkning genom kemiska reaktioner och hur den verksamheten skiljer sig från den befintliga verksamhet som bolaget bedriver inom ramen för sitt tillstånd. Bristerna måste bedömas som relevanta ur ett tillåtlighetsperspektiv.

Vad gäller bolagets utsläpp till vatten saknas en redogörelse för tänkbara tekniska och ekonomiska möjligheter till egen rening eller möjligheter att sluta processer. Enligt länsstyrelsen måste den miljörättsliga grundprincipen om att utsläpp primärt ska renas vid källan även gälla vid Perstorps industrisite. Bolaget har inte heller redovisat sin kunskap om vilka föroreningar som förekommer i avloppsvattnet, särskilt beträffande svårnedbrytbara organiska ämnen eftersom bolaget hanterar många produkter som klassificeras som miljöfarliga med långtidseffekter (R51/53). Ett bolag som ansöker om tillstånd för tillverkning genom kemiska reaktioner ska redovisa varför det råder oklarheter om avloppsvattnets sammansättning och hur tänkbara emissioner via den egna verksamheten, med eller utan rening i det gemensamma avloppsreningsverket, skulle kunna påverka recipienten vid exponering av små mängder.

Vad gäller säkerhetsredovisningen har bolaget inte presenterat en riskutredning med konsekvensanalys i ansökningsmålet. Efter mark- och miljödomstolens deldom har länsstyrelsen inom ramen för sin tillsyn förelagt bolaget att förbättra sin dokumentation vad gäller identifiering och bedömning av riskerna för allvarliga kemikalieolyckor i verksamheten.

Även om aktuell ansökan avser en befintlig verksamhet innebär inte det att förutsättningarna enligt 2 kap. miljöbalken kan hanteras mindre ingående än vid en ansökan om nyetablering. Efter deldomen kvarstår väsentliga frågetecken avseende inriktningen på den produktion som avses bedrivas enligt det nya tillståndet samt omhändertagandet av bolagets avloppsvatten. Tillstånd kan därför inte lämnas.

Andrahandsyrkandet

Villkor 4 ska upphävas eftersom det är utformat på ett sätt som strider både mot gällande praxis vad gäller utformningen av tillståndsvillkor och mot vad som får anses rimligt ur ett tillsynsperspektiv. Villkoret ger bolaget möjlighet att avleda sitt processavloppsvatten till Perstorp Specialty Chemicals AB:s avloppsreningsverk så länge avloppsreningsverkets tillstånd inte överskrids. Avloppsreningsverket betjänar såväl bolag inom samma koncern som reningsverket, som externt ägda bolag. Bolaget är ett sådant externt ägt bolag inom industriparken som saknar rättslig eller faktisk möjlighet att förhålla sig till avloppsreningsverkets tillstånd. Tillsynsmyndigheten kan inte heller fungera effektivt inom en industripark med tung kemisk industri vars olika bolag blir avhängiga av tillståndsvillkoren för ett gemensamt biologiskt avloppsreningsverk.

Bolagets processavloppsvatten är komplext till sitt föroreningsinnehåll och utredningen i ärendet visar inte att utspädning av föroreningarna, genom sammanblandning med övriga industriparkens avloppsvatten, gör att föroreningarna försvinner eller blir mindre skadliga för miljön. Av tillåtlighetsskäl måste det föreskrivas utsläppsvillkor avseende bolagets utsläpp via processavloppet i syfte att skydda såväl recipienten Ybbarpsån som

avloppsreningsverket. Länsstyrelsens utgångspunkt är att varje bolag primärt ansvarar, straffsanktionerat, för sitt eget utsläpp och att utsläppsvillkor ska föreskrivas till skydd för såväl kommunala som industriella reningsverk.

Under en provotid på 18 månader kan en sådan fördjupad utredning av verksamhetsspecifika ämnen m.m. utföras som krävs för att fastställa begränsningsvärden till skydd för avloppsreningsverket och recipienten. Som en provisorisk föreskrift ska gälla att inget processavloppsvatten får avledas till reningsverket eller recipienten under denna provotid. Eftersom bolaget har begränsade flöden ska det även redogöra för tekniska möjligheter och kostnader att sluta sina processer, installera egen rening eller långsiktigt samla upp sitt vatten som farligt avfall.

Verkställighetsförordnande

Länsstyrelsen har överklagat tillståndet och ifrågasatt verksamhetens tillåtlighet. De affärsmässiga omständigheter som bolaget har anfört som skäl för verkställighet motiverar inte undantag från huvudregeln om restriktivitet av sådana förordnanden. Verksamheten kan fortsättningsvis bedrivas under det befintliga tillståndet. Om bolaget förespeglar ägarna att tillstånd kommer att ges bör bolaget stå den ekonomiska risken vid eventuella överklaganden.

För det fall Mark- och miljööverdomstolen bedömer att verksamheten är tillätlig och istället bifaller länsstyrelsens andrahandsyrkande accepteras bolagets begäran om verkställighet.

Bolaget har anfört i huvudsak följande.

Upphävande av andra meningen i villkor 4

Utformningen av andra meningen i villkor 4 begränsar kraftigt och i princip förbjuder utsläpp till recipienten av ämnen som bedöms ha någon av egenskaperna persistent, bioackumulerbart, hormonstörande eller för i vatten levande organismer mycket toxiskt eftersom villkoret anger att halter över lägsta kommersiellt tillgängliga detektionsgränser inte får släppas ut. Såväl mängden

avloppsvatten som innehållet av alkylfenoletoxilater är redan idag litet från bolaget. Hittills framkomna resultat av Perstorp Specialty Chemicals AB:s provotidsutredning synes heller inte föranleda den restriktivitet som anges i villkor 4, vare sig för bolagets verksamhet eller för utsläppen från den samlade verksamheten inom industriparken. Vilken form av förbehandling som skulle kunna vara aktuell, vad den skulle få för resultat eller vilka kostnader den skulle medföra för de små mängder det är fråga om har inte klarlagts.

Genom den valda formuleringen räcker det att ämnen uppvisar en av de fyra egenskaperna för att de inte ska få släppas ut i recipienten om de kan detekteras i det renade avloppsvattnet. Persistens är i sig inte en egenskap med negativ effekt för miljön, utan persistensen blir endast ett problem för miljön tillsammans med en eller flera av de övriga egenskaperna. Kriterierna för egenskaperna varierar mellan olika lagstiftningar vilket gör det i praktiken omöjligt för såväl bolaget som tillsynsmyndigheten att veta när ett ämne bedöms ha den aktuella egenskapen. Villkor för utsläpp till recipienten ska utgå från gällande miljö kvalitetsnormer, den bekräftade föroreningsituationen i ån och den eventuella koppling som skulle kunna finnas till bolagets verksamhet. Det finns inget stöd för att Ybbarpsåns föroreningsläge föranleder så stor restriktivitet att något detekterbart utsläpp från avloppsreningsverket av de av EU, Naturvårdsverket samt Havs- och vattenmyndigheten prioriterade ämnena över huvud taget inte får ske.

Eftersom villkoret inte tydligt anger vilka ämnen som avses, utan bestämmer ett förfarande utifrån ämnens egenskaper, är det mycket oklart vilka ämnen som avses. Alla de aktuella egenskaperna anges inte alltid för alla i råvaran ingående ämnen. De flesta av bolagets råvaror är blandningar och det är inte möjligt för bolaget själv att ta fram fullständig kemiskt innehåll för alla råvaror. Bolaget måste förlita sig på de uppgifter som leverantörerna lämnar i sina säkerhetsdatablad i enlighet med gällande lagstiftning. Bolaget har således inte alltid fullständig kunskap om vilka ämnen som uppfyller egenskaperna och som därmed ska analyseras i avloppsvattnet.

Villkoret ställer krav på analysmetoder utan att beakta analysmetodernas kostnad eller om metoderna är tillgängliga. Villkoret är inte rimligt eftersom en annan kommersiellt tillgänglig metod än den bolaget måste använda kan ge ett tillräckligt gott resultat för ändamålet.

Bolaget har åtagit sig att fasa ut alkylfenoletoxilater till år 2020, vilket innebär att mängden utsläpp kommer att minska i mängd. Eftersom bolagets åtagande i denna del omfattas av det allmänna villkoret finns det inget behov av att särskilt reglera utsläpp av dessa ämnen. Villkorets andra mening ska därför upphävas. Som ett alternativ kan bolaget tänka sig att frågan om begränsning av utsläppet av relevanta ämnen skjuts upp i avvaktan på utfallet av Perstorp Specialty Chemicals AB:s prövotidsutredning.

Upphävande av mening tre i villkor 4

Villkoret i denna del är vare sig miljömässigt motiverat eller ekonomiskt rimligt. Bortsändande av avloppsvattnet för extern behandling, till en behandlingskostnad om ca 800–1000 kr per kubikmeter, innebär i princip en transport av vatten på väg för energikrävande behandling på annan plats. Det är svårt att i en helhetsbedömning se att detta medför något positivt för miljön.

Verkställighetsförordnande

Att bolaget inte kan ta tillståndet i anspråk omedelbart innebär att det är förhindrat att utveckla sin verksamhet och vidta de tillståndsgivna åtgärderna. En fördröjning av verksamheten i Perstorp kan medföra dramatiska begränsningar av utvecklingsmöjligheten, som exempelvis köp av nya cisterner, och det finns risk att det inom koncernen beslutas att genomföras investeringar utanför Sverige. Bolagets intresse av att kunna utveckla verksamheten enligt tillståndet väger tyngre än eventuella motstående intressen. Med verksamhetens försumbara miljöpåverkan uppstår inga skador på miljön som inte kan läkas om tillståndet omedelbart får tas i anspråk. Målet rymmer inte heller några frågor som det kan vara av vikt för rättstillämpningen att få belyst av Högsta domstolen.

Bolaget har till bemötande av länsstyrelsens överklagande anfört i huvudsak följande.

Tillräckligt underlag för bedömning av säkerhetsfrågorna har redovisats i ansökan genom riskanalys och riskbedömning utan konsekvensanalys. Därtill ska bolaget under en prövotid ta fram en riskutredning inklusive konsekvensanalys. Riskutredningen är relevant för mark- och miljödomstolens bedömning av om det behöver föreskrivas ytterligare villkor, men påverkar inte bedömningen av om verksamheten är tillåtlig. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap har inte haft någon invändning mot det underlag som redovisats i ansökan.

Bolagets verksamhet har en så begränsad miljömässig påverkan att det saknas skäl att avslå ansökan på grund av produktionens inriktning. Avloppsvattnet från verksamheten är inte av sådan omfattning att tillåtligheten kan ifrågasättas. Utsläppet till avloppsreningsverket utgör en mycket liten andel av inkommande flöde och TOC; närmare bestämt 0,04 procent av inkommande flöde och 0,05 procent av inkommande flöde TOC under 2014. Utsläppet från verksamheten är således försumbart för recipienten. I Perstorps Specialty Chemical AB:s prövotidsutredning har inga ämnen som härrör från bolagets produktion kunnat spåras i det utgående vattnet från avloppsreningsverket.

I målet saknas det skäl att frånga Mark- och miljööverdomstolens tidigare bedömning i målen nr M 7860-13, M 7858-13 och M 7843-13, att det inte regelmässigt ska föreskrivas särskilda utsläppsvillkor för varje verksamhet om det inte finns behov av åtgärder för vissa verksamhetsspecifika substanser. Villkoren ska istället avse det samlade utsläppet från avloppsreningsverket eftersom förhållandena i recipienten bör vara styrande. På så sätt minskar risken för felaktiga prioriteringar vid val av åtgärder inom industriparken för att minska föroreningsrisken på recipienten.

Det är ett orimligt krav att i ett provisoriskt villkor förbjuda bolaget att avleda avloppsvatten till industriparkens avloppsreningsverk.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Mark- och miljööverdomstolen har med stöd av 23 kap. 6 § första stycket miljöbalken avgjort målet utan huvudförhandling.

Mark- och miljööverdomstolen har i första hand att ta ställning till om det finns förutsättningar att lämna tillstånd till bolagets ansökta verksamhet. För det fall det finns sådana förutsättningar har domstolen därefter att pröva utformningen av tillståndets villkor 4, samt bolagets begäran om verkställighetsförordnande.

Verksamhetens tillåtlighet

Länsstyrelsen har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska avslå bolagets tillståndsansökan eftersom den i målet ingivna miljökonsekvensbeskrivningen är bristfällig när det gäller redovisningen av utsläpp till vatten, säkerhetsredovisning, förhållande till relevanta BREF-dokument (Reference Document on Best Available Techniques) och förändringar i verksamheten. Bolaget har motsatt sig ändringsyrkandet och anfört att tillräcklig utredning för att bedöma verksamhetens tillåtlighet har presenterats i bolagets ansökan om tillstånd.

Mark- och miljööverdomstolen konstaterar att bolagets tidigare tillstånd enligt miljöskyddslagen medgav en tillverkning av 10 000 ton per år av bygghartser och skärvätskor. Den nu aktuella ansökan enligt miljöbalken avser 10 000 ton per år av huvudsakligen bygghartser samt tillfällig lagring av 7 000 ton per år av produkter för vidareförsäljning. Jämfört med tidigare tillstånd ändras produktionen på så sätt att tillverkningen av härdare inte enbart innebär blandning av olika råvaror, utan att kemiska reaktioner också kan ingå.

Förutom kylvatten och dagvatten som avleds direkt till Ybbarpsån, förekommer också utsläpp till det gemensamma avloppsreningsverket inom Perstorps industriområde. Detta utsläpp utgörs av sanitärt avloppsvatten samt vatten från

rengöring av produktionsutrustning. Det totala flödet vid sökt produktion beräknas uppgå till högst 600 m³ per år och utsläppet av organisk substans till högst 500 kg per år, mätt som TOC.

Även om det för att kunna föreskriva slutliga villkor för verksamheten finns ett behov av vissa kompletterande utredningar, bedömer Mark- och miljööverdomstolen liksom mark- och miljödomstolen att den redovisade miljökonsekvensbeskrivningen – med gjorda kompletteringar – kan ligga till grund för en bedömning av verksamhetens tillåtlighet och att den inte har sådana brister att den inte kan godkännas.

När det särskilt gäller vilka regler som aktualiseras genom att bolaget utgör en industriutsläppsverksamhet, kan konstateras att det inte publicerats några slutsatser om bästa tillgängliga teknik som är tillämpliga på bolagets verksamhet (se 2 kap. industriutsläppsförordningen [2013:250]). Det BREF-dokument som länsstyrelsen åberopat, liksom andra BREF-dokument av så kallad horisontell natur – som alltså inte är inriktade på någon utpekad bransch – ger ledning för bedömningen av vilka krav som ska ställas på verksamheten vid en prövning av verksamheten enligt 2 kap. miljöbalken, men de innehåller inte några närmare konkretiseringar som är tillämpliga i detta fall.

Mark- och miljööverdomstolen bedömer, i likhet med mark- och miljödomstolen, att verksamheten kan anses tillätlig enligt miljöbalken med de villkor som tillståndet kan förenas med tillsammans med bolagets allmänna åtaganden. Det rör sig om en sedan lång tid etablerad verksamhet inom ett planlagt område för industri. Den ytterligare omgivningspåverkan som aktuell ansökan medför bedöms vara försumbar. Flertalet myndigheter, däribland Myndigheten för samhällsskydd och beredskap som är central tillsynsmyndighet över Sevesolagstiftningen, har inte haft någon invändning mot tillåtligheten. Förutom Mark- och miljööverdomstolens bedömning nedan av villkor 4 är det domstolens uppfattning att de villkor och föreskrifter som tillståndet förenats med är tillräckliga. Länsstyrelsens yrkande i denna del ska därför avslås.

Villkor 4

Länsstyrelsen har begärt att villkor 4 ska upphävas i sin helhet och att frågan om slutliga villkor avseende utsläpp till vatten ska skjutas upp. Under prövotiden, vilken länsstyrelsen föreslagit ska löpa under 18 månader, ska bolaget förbjudas att släppa ut avloppsvatten till avloppsreningsverket eller recipienten.

Bolaget har inte haft någon invändning mot utformningen av villkorets första och sista mening, men har begärt att dess andra och tredje mening ska upphävas eftersom villkoret inte är miljömässigt motiverat. Som ett alternativ har bolaget godtagit att frågan om utsläpp till vatten av relevanta ämnen skjuts upp i avvaktan på resultatet av den prövotidsutredning som krävts av Perstorp Specialty Chemicals AB.

Vilka villkor som ett tillstånd behöver förenas med och hur villkoren ska formuleras beror på den specifika verksamhetens påverkan på omgivningen. Villkoren måste vara så precisa att det går att konstatera om en överträdelse har skett som kan läggas till grund för sanktioner, såsom återkallelse av tillstånd och straffrättsligt ansvar (jfr NJA 2006 s. 310 och NJA 2010 s. 516).

I målet har mark- och miljödomstolen funnit att det går att meddela slutliga villkor för bolagets utsläpp till avloppsreningsverket genom att göra utsläppet beroende av de utsläppsvillkor till recipienten Ybbarpsån som gäller för Perstorp Specialty Chemicals AB:s verksamhet vid avloppsreningsverket. Villkoret uppfyller emellertid inte kravet på tydlighet av skäl som framförts av parterna.

Mark- och miljööverdomstolen har tidigare prövat ansökan om tillstånd till avloppsreningsverket liksom tillstånd till sådana fabriker vars produktionsavfall avleds till avloppsreningsverket (se Mark- och miljööverdomstolens domar den 29 oktober 2014 i mål nr M 7843-13, M 7858-13 och M 7860-13). I samband med dessa prövningar har domstolen funnit att det är olämpligt att reglera kemikalieanvändningen i tillståndet till avloppsreningsverket istället för i tillstånden till de verksamheter där kemikalierna används, eftersom det endast är

där som kemikalieanvändningen kan påverkas genom produktionsomläggning eller annan åtgärd. Därtill är det svårt eller omöjligt för verksamhetsutövaren vid avloppsreningsverket att avgöra vilken av alla kunder till verket som är upphovet till ett visst ämne. Eftersom det finns ett behov av att samordna regleringen av utsläppen av verksamhetsspecifika substanser mellan reningsverket och fabrikerna, har domstolen bedömt att det varit nödvändigt att skjuta upp frågan om vilka slutliga villkor som ska gälla för fabrikernas utsläpp av verksamhetsspecifika substanser i det avloppsvatten som ska renas i avloppsreningsverket för att utredas samtidigt som det utgående vattnet från avloppsreningsverket utreds. Utredningstiden sattes i samtliga mål till den 30 september 2015.

I ovan nämnda mål delade Mark- och miljööverdomstolen alltså länsstyrelsens uppfattning att det för varje fabrik som har utsläpp till det gemensamma reningsverket bör föreskrivas de särskilda villkor som behövs från miljösynpunkt. Enligt domstolen saknas det skäl att göra en annan bedömning i aktuellt mål.

För att kunna föreskriva relevanta utsläppsvillkor från miljösynpunkt finns det, av samma skäl som redogjorts för ovan, ett behov av att samordna regleringen av bolagets utsläpp i förhållande till den som ska gälla för avloppsreningsverket. En nödvändig förutsättning härför är resultatet av avloppsreningsverkets prøvotidsutredning. Skulle denna utredning visa att det i avloppsreningsverkets utsläpp finns substanser som måste begränsas, har bolaget att utreda om sådana substanser kan härledas från bolagets verksamhet och hur dessa kan åtgärdas, eftersom sådana åtgärder måste föreskrivas i bolagets tillstånd.

Frågan om vilka slutliga villkor som ska gälla för bolagets utsläpp av verksamhetsspecifika substanser till avloppsreningsverket bör alltså skjutas upp och en prøvotidsutredning likt den som föreskrivits för andra fabriker vars avloppsvatten leds till avloppsreningsverket föreskrivas. En rimlig tidpunkt för redovisning av prøvotidsutredningen är enligt Mark- och miljööverdomstolen

sex månader från dagen för denna dom, eftersom tidpunkten för när avloppsreningsverkets prøvotidsutredning skulle redovisas redan har löpt ut.

Eftersom bolaget i enlighet med tidigare tillstånd har avlett sitt processavloppsvatten till avloppsreningsverket, utsläppet från bolaget utgör en mycket låg andel av avloppsreningsverkets belastning vad gäller flöde och föroreningsinnehåll och befintlig utredning inte ger stöd för att avloppsvattnet fortsättningsvis inte ska kunna avledas dit, finns det enligt Mark- och miljööverdomstolen inte miljömässiga skäl att förena prøvotidsvillkoret med ett förbud för bolaget att avleda avloppsvattnet till avloppsreningsverket. Därtill framstår inte ett förbud som ekonomiskt rimligt. En provisorisk föreskrift innebärande att bolaget under prøvotiden ska fortsätta att avleda processvattnet till avloppsreningsverket bör därför föreskrivas.

Den sista meningen i villkor 4 – som framstår som okontroversiell – bör också föreskrivas provisoriskt.

Sammanfattningsvis ska villkor 4 upphävas i sin helhet. Frågan om vilka slutliga villkor som ska gälla för utsläpp av verksamhetsspecifika substanser till avloppsreningsverket ska istället skjutas upp, och bolaget ska under en prøvotid på sex månader utreda vilka substanser som härrör från bolagets produktion samt vilka villkor som ska gälla beträffande specifika substanser i processavloppsvattnet. Därtill ska provisoriska föreskrifter angående bolagets hantering av processavloppsvattnet under prøvotiden föreskrivas.

Verkställighetsförordnande

Bolaget har som skäl för att det verkställighetsförordnande som mark- och miljödomstolens beslutat om ska bestå anfört att bolagets intresse av att ta tillståndet i anspråk omedelbart väger tyngre än eventuella motstående intressen, att verksamheten har en begränsad omgivningspåverkan som inte medför några skador på miljön och att verksamheten behöver utvecklas och det föreligger risk

för att det inom koncernen beslutas om investeringar utanför Sverige istället för i anläggningen i Perstorp om tillståndet drar ut på tiden.

Länsstyrelsen har, för det fall Mark- och miljööverdomstolen finner verksamheten tillåtlig och föreskriver prøvotidsvillkor, medgett bolagets begäran om verkställighetsförordnande, dock under förutsättning att bolagets avloppsvatten inte avleds till avloppsreningsverket eller recipienten under prøvotiden.

Enligt 22 kap. 28 § miljöbalken får mark- och miljödomstolen förordna att ett tillstånd till en verksamhet får tas i anspråk även om domen inte har vunnit laga kraft. Det är verksamhetsutövare som har att visa att det finns konkreta skäl för att frångå huvudregeln om att ett tillstånd får tas i anspråk först när det vunnit laga kraft (se NJA 2012 s. 623).

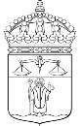
Mot bakgrund av att verksamheten bedömts tillåtlig, att verksamheten bedrivits på platsen sedan lång tid och att aktuellt tillstånd inte förväntas medföra någon nämnvärd ytterligare omgivningspåverkan eller ge upphov till irreparabla skador på miljön bedömer mark- och miljööverdomstolen att de skäl bolaget anfört får anses tillräckliga för att upphäva Mark- och miljödomstolens beslut den 15 juni 2015 om inhibition och förordna att den nu aktuella domen ska gälla omedelbart, utan hinder av ett eventuellt överklagande.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B

Överklagande senast den 2016-05-19

I avgörandet har deltagit hovrättsrådet Lars Borg, tekniska rådet Anna-Lena Rosengården, hovrättsrådet Vibeke Sylten, samt tf. hovrättsassessorn Charlotte Jansson, referent.

Föredragande har varit Johan Erlandsson.

VÄXJÖ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen
4:1

DELDOM
2015-05-06
meddelad i
Växjö

Mål nr M 1846-13

SÖKANDE

Flowcrete Sweden AB
284 80 Perstorp

Ombud: Advokat [REDACTED] mer

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

SAKEN

Ansökan om tillstånd till tillverkning av 10 000 ton bygghartser per år och tillfällig lagring av 7 000 ton produkter för vidareförsäljning per år, Perstorps kommun, Skåne län

Avrinningsområde: 96

Koordinater (SWEREF 99): N: 16221540 E: 400230

DOMSLUT

Tillstånd

Mark- och miljödomstolen lämnar Flowcrete Sweden AB tillstånd enligt miljöbalken till tillverkning av 10 000 ton bygghartser per år och tillfällig lagring av 7 000 ton produkter för vidareförsäljning per år vid Flowcrete AB:s anläggningar på fastigheten Perstorp 25:114, Perstorps kommun, Skåne län.

Villkor för tillståndet

För verksamheten ska följande villkor gälla.

Dok.Id 289419

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 81 351 03 Växjö	Kungsgatan 8	0470-560 100 E-post: mmd.vaxjo@dom.se	0470-560 125	måndag – fredag 08:00-16:30 -

1. Om inte annat framgår av övriga villkor ska verksamheten bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad bolaget i ansökningshandlingarna och i övrigt i målet uppgett eller åtagit sig.
2. Lagring av brandfarliga varor och hjälpkemikalier samt brandfarliga resale-produkter ska ske i därför avsedda utrymmen i enlighet med tillstånd för hantering av brandfarlig vara.
3. Lastnings- och lossningsplatser ska vara invallade eller på annat sätt utformade så att det inte finns risk för att läckage och spill ska kunna nå omgivningen eller dagvatten- och avloppsbrunnar vid lastning och lossning av kemiska produkter.
4. Allt procesavloppsvatten och sanitärt avloppsvatten, inklusive spill och läckage inom invallade fabriksplattor, får ledas till och behandlas i det för Perstorps Industripark gemensamma avloppsreningsverket under förutsättning att utsläppsvillkoren innehålls för avloppsreningsverket enligt mark- och miljödomstolens dom den 25 juli 2013 i mål M 1222-12 och Miljööverdomstolens dom den 29 oktober 2014 i mål M7843-13 eller enligt senare avgörande och i den mån det beror av Flowcrete AB:s verksamhet. Förbehandling av processavloppsvattnet ska ske i den omfattning som behövs för att persistenta, bioackumulerbara, hormonstörande eller för i vatten levande organismer mycket toxiska ämnen, som inte avskiljs i reningsverket, inte släpps ut från avloppsreningsverket med halter över lägsta kommersiellt tillgängliga detektionsgränser. Alternativt ska sådant avloppsvatten samlas upp och sändas för extern behandling som farligt avfall. Tvättvattenmängden ska minimeras och får inte spädas ut före utsläpp till avloppsledningsnätet.
5. Kontrollprogram med föreskrifter om besiktning och kontroll såsom utsläppskontroll med angivande av mätmetod, mätfrekvens och utvärderingsmetod ska finnas och lämnas till tillsynsmyndigheten senast tre månader efter att till-

ståndsbeslutet vunnit laga kraft. Kontrollprogrammet ska också omfatta kontroll av buller vid betydande ändring av bullrande delverksamheter.

6. Om verksamheten upphör ska bolaget till tillsynsmyndigheten inge en plan avseende omhändertagande av lagrade kemiska produkter och farligt avfall samt efterbehandling av de markföroreningar som verksamheten kan ha gett upphov till.

Uppskjutna frågor

Bolaget ska under en prøvotid, för redovisning till Mark- och miljödomstolen vid Växjö tingsrätt senast ett år efter det att denna dom har vunnit laga kraft, ta fram en riskutredning, inklusive konsekvensanalys, som belyser vilka risker som föreligger inom den sökta verksamheten samt vilka konsekvenser en olycka kan leda till för omgivningen. Av utredningen ska även framgå vilka faktorer i omgivningen som kan påverka säkerheten vid den sökta verksamheten och bedömningar av konsekvenserna av olyckor och brand i närbelägna verksamheter på verksamheten vid Flowcrete AB och vice versa (dominoeffekter). Utredningen ska innehålla förslag till åtgärder och förslag till slutliga villkor.

Under prøvotiden och fram till dess annat bestäms ska följande provisoriska föreskrift gälla

- P1. Kemiska produkter och farligt avfall ska lagras och hanteras så att spill och läckage inte förorenar omgivningen. Flytande ämnen ska förvaras inom invallning som rymmer minst den största behållarens volym. Cisterner ska vara försedda med överfyllnadslarm.

Godkännande av miljökonsekvensbeskrivning

Mark- och miljödomstolen godkänner den i målet redovisade miljökonsekvensbeskrivningen.

Verkställighetsförordnande

Mark- och miljödomstolen medger att detta tillstånd får tas i anspråk även om det överklagas.

Övrigt

När detta tillstånd har vunnit laga kraft ersätter det tidigare meddelat tillstånd daterat den 25 oktober 1995.

BAKGRUND

Ansökan avser tillstånd enligt 9 kap miljöbalken för tillverkning av 10 000 ton bygghartser per år och tillfällig lagring av 7 000 ton produkter per år för vidareförsäljning. Ansökan gavs in med anledning av begäran från Länsstyrelsen om omprövning av villkoren. Ansökan, som avser både befintlig och utökad verksamhet, lämnades först till länsstyrelsen som bedömt att det rör sig om en A-anläggning enligt förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd (numera miljöprövningsförordningen) och därför överlämnat ansökan till mark- och miljödomstolen.

Verksamheten bedrivs inom Perstorps Industripark, som omfattar ett tjugotal industrier. Flertalet verksamheter inom industriparken bedrivs på fastigheten Perstorp 25:114, som ägs av Perstorp Fastighets AB. Samtliga industriella och sanitära avlopp, samt vissa dagvatten från industriparken, leds till ett för området gemensamt reningsverk, som nyligen har omprövats hos mark- och miljödomstolen (2013-07-25, M 1222-12).

TIDIGARE BESLUT

Tillstånd

Koncessionsnämnden för miljöskydd lämnade i beslut 1995-10-25, mål nr 182/95 (Dnr 135-55-95), Perstorp AB/Flowcrete Sweden AB tillstånd enligt miljöskyddslagen att i byggkemifabriken producera högst 10 000 ton bygghartser och skärvätskor per år.

Villkor

För 1995 års tillstånd meddelades följande villkor.

1. Om inte något annat framgår ska verksamheten - inbegripet åtgärder för att minska vatten- och luftförorening och andra störningar i omgivningen - bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad sökanden uppgett eller åtagit sig i ärendet.
2. Bullerbidraget från befintliga delar av verksamheten ska begränsas så att bullret utomhus vid bostäder på grund av dessa delar inte överstiger en ekvivalent ljudnivåer om:
55 dB(A) vardagar (kl. 07.00-18.00)
50 dB(A) övrig tid
45 dB(A) nattetid (kl. 22.00 - 07.00)

Bullerbidraget från nytillkommande delar av verksamheten ska begränsas så att bullret utomhus vid bostäder på grund av dessa delar inte överstiger en ekvivalent ljudnivå om:

50 dB(A) vardagar (kl. 07.00-18.00)
45 dB(A) övrig tid
40 dB(A) nattetid (kl. 22.00 - 07.00)

Momentana ljud nattetid får uppgå till högst 50 dB(A). Ovan angivna värden ska sänkas med 5 dB(A) om bullret innehåller impuls ljud eller hörbara tonkomponenter.

Kontrollprogram

För kontroll finns ett gällande kontrollprogram ingivet till Länsstyrelsen januari 2011. Kontrollprogrammet fastställdes av Länsstyrelsen i beslut 2011-01-28.

ANSÖKAN

Yrkanden

Flowcrete Sweden Aktiefbolag (fortsättningsvis även benämnt Flowcrete, alternativt bolaget) hemställer om tillstånd enligt 9 kap miljöbalken att årligen tillverka 10 000 ton bygghartser och att årligen tillfälligt lagra 7 000 ton produkter för vidareförsäljning, allt i huvudsaklig överensstämmelse med vad som angivits i ansökan med bilagor.

Bolaget hemställer vidare om verkställighetsförordnande för att inte möjligheten att ta tillståndet i anspråk hindras av ett eventuellt överklagande.

Förslag till villkor

Slutliga vid förhandling yrkade förslag (sökandens ursprungliga numrering inom parentes).

1. (1) Om inte annat framgår av övriga villkor ska verksamheten bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad bolaget i ansökningshandlingarna och i övrigt i målet uppgett eller åtagit sig.
2. (-) Allt processavloppsvatten och sanitärt avloppsvatten, inklusive spill och läckage inom invallade fabriksplattor och avblödning från kyltorn, ska ledas till och behandlas i det för Perstorps industripark gemensamma avloppsreningsverket. Förbehandling av avloppsvattnet ska ske i den omfattning som behövs för att utsläppsvillkoren för avloppsreningsverket enligt mark- och miljödomstolens deldom den 25 juli 2013 i mål M 1222-12, eller enligt senare avgörande, ska kunna innehållas
3. (2) Buller från verksamheten får som begränsningsvärde inte överstiga följande ekvivalenta ljudnivåer utomhus vid närmaste bostäder:
50 dB(A) dagtid (kl. 07.00 - 18.00)
45 dB(A) kvällstid (kl. 18.00 - 22.00)
40 dB(A) nattetid (kl. 22.00 - 07.00)

Momentana ljud nattetid, klockan 22-07 får uppgå till 50 dB(A). ovan angivna värden ska sänkas med 5 dB(A) enheter om bullret innehåller impulsljud eller hörbara tonkomponenter.

Ovan angivna begränsningsvärden ska kontrolleras genom närfältsmätningar och beräkningar för ovan angivna tidsperioder. Mätning/beräkning ska ske när tillsynsmyndigheten begär det.
4. (3) Kemiska produkter och farligt avfall ska lagras och hanteras så att spill och läckage inte förorenar omgivningen. Flytande ämnen ska förvaras inom invallning som rymmer minst den största behållarens volym. Cisterner ska vara försedda med överfyllnadsskydd.
5. (4) Lagring av brandfarlig råvara och hjälpkemikalier samt brandfarliga resaleprodukter ska ske i därför avsedda utrymmen, i enlighet med tillstånd för hantering av brandfarlig vara.

6. (-) Lastnings- och lossningsplatser ska vara invallade eller på annat sätt utformad så att det inte finns risk för att läckage och spill ska kunna nå omgivningen eller dagvatten- och avloppsbrunnar vid lastning och lossning av kemiska produkter.
7. (5) Kontrollprogram med föreskrifter om besiktning och kontroll såsom utsläppskontroll med angivande av mätmetod, mätfrekvens och utvärderingsmetod ska finnas och lämnas till tillsynsmyndigheten senast tre månader efter att tillståndsbeslutet vunnit laga kraft.
8. (6) Om verksamheten upphör ska bolaget till tillsynsmyndigheten inge en plan avseende omhändertagande av lagrade kemiska produkter och farligt avfall samt efterbehandling av de markföroreningar som verksamheten kan ha gett upphov till.

Flowcrete återtog vid förhandling sitt yrkande om att mark- och miljödomstolen skjuter upp frågan om vilka villkor som ska gälla beträffande utsläpp av verksamhetsspecifika substanser till det avloppsvatten som avleds till det för Perstorps Industripark gemensamma avloppsreningsverket.

Sammanfattning av sökandens beskrivning av ansökt verksamhet i

Produktion

De produkter som bolaget tillverkar används för fogfri golv- eller väggbeläggning i industriella eller publika miljöer. Tillverkade produkter är övervägande av tvåkomponenttyp (epoxi och polyuretan), ibland med fillertillsats.

Vid nuvarande verksamhet blandas majoriteten av produkterna i blandningsutrustning i form av dissolvrar och omrörare i befintlig produktionsbyggnad. Råvaror och hjälpkemikalier inklusive pigment satsas enligt recept. Pumpning sker därefter till mellanlagringstank. Produktion av härdare sker på motsvarande sätt genom att råvaror och hjälpkemikalier satsas och blandas i slutna vattenkylda blandningskärl (reaktorer). En del av härdarna innehåller mindre mängder addukter, som är pre-polymeriserade föreningar. Dessa ska ge härdarna specifika fysikalisk-kemiska egenskaper såsom ökad stabilitet, viskositet och acceleration. En möjlig utveckling vad gäller härdarproduktion är att genom kemiska reaktioner, tillverka nya typer av härdare som är mer komplexa och har andra specifika användningsområden. Av den totala produktionen vid Flowcrete Sweden AB bedöms härdarna framöver utgöra mellan 20-30%, där det högre värdet är relaterat till att även mer komplexa härdare kommer att ingå i produktsortimentet. Ny produktion kommer att kräva reaktorer med kyl- och värmningsfunktion. Råvaran för härdare är olika typer av aminer där reaktioner kommer att ske med epoxireaktiva råvaror.

Produktionen styrs och övervakas kontinuerligt av processoperatörer. I pigmenteringshallen sker tillverkningen till stor del manuellt medan klarplasttillverkningen är mer automatiserad både vad gäller satsning av råvaror/hjälpkemikalier och tappning av färdig produkt. Härdartillverkningen har även den viss manuell hantering.

Den ansökta produktionen kommer att utökas successivt dels genom trimning av befintlig utrustning samt införande av fler skift, dels på sikt genom ny utrustning för

härdatillverkning med större och andra typer av reaktorer. Vissa fyllningslinjer kan komma att automatiseras samt fler tankar eller cisterner för lagring av såväl råvaror, hjälpkemikalier som produkter kan komma att installeras

Kvalitetskontroll sker innan färdig produkt pumpas ut till mellanlagringstank. Tappning av färdig produkt kan ske i olika typer av behållare, som IBC (Intermediate bulk container), fat, dunkar och burkar.

Driften sker satsvis och ca 20 personer arbetar inom produktionen. Totalt är idag ca 40 personer verksamma i Perstorp. Verksamheten bedrivs som 3-skift måndag-fredag. Det kan bli aktuellt med drift även på lördagar och söndagar. Bolaget menar att några begränsningar av arbetstiden inte bör göras.

Verksamheten är certifierad enligt ISO 14001:2004 sedan 2001 och enligt ISO 9001:2008 sedan december 1994.

Resale-produkter

De produkter som enbart hanteras genom lagring för vidareförsäljning (resale) avser främst sand, färgflingor, pigmentmedel och produkter baserade på cement eller metylmetakrylat, och lagras enbart som styckegods, inte i tank. Dessa ämnen används inte i någon process i den egna produktionsanläggningen.

Framtida expansion

Utbyggnad kommer att ske inom närområdet till befintligt fabrik. I en första etapp planeras utbyggnad av lagerområden, nya reaktorer för tillverkningen av härddare, fler lagringstankar, och större blandningskärl och automatiserade fyllningslinjer. En andra etapp till 2018 omfattar ytterligare lagringsutrymmen, blandningskärl och fyllningslinjer. Någon nybyggnation anges inte vara aktuellt.

Råvaror/kemikalier

Antalet råvaror och hjälpkemikalier är stort, ca 400 produkter finns beskrivna med säkerhetsdatablad, varav ca 200 kemikalier används i produktionen. Förbrukningen av råvaror och hjälpkemikalier förväntas öka från år 2011 till beräknad förbrukning vid tillståndsgiven och ansökt (10 000 ton) upp till 5-6 gånger, vanligen ca tredubbling. Produktgrupper med årlig förbrukning över 1000 ton/år vid maximal produktion är bl.a. epoxihartser, benzylalkohol och fyllmedel och pigmentprodukter, däribland bariumsulfat, dolomit, kalk och titandioxid. Produktgrupper med bedömd maximal förbrukning mellan 100 och 1000 ton/år är bl.a. m-xylendiamin, isoforondiamin, aminhärddare, difenylmetanisocyanatbaserade råvaror och polyolbaserade råvaror. Vissa andra miljöfarliga reaktiva eller miljöfarliga ämnen förekommer i mängder strax under 100 ton per år och produktgrupp, t.ex. vissa aminer och andra tillsatser till epoxyhärddare.

Epoxiharts, benzylalkohol, polyoler och ett par av aminhärddarna levereras med tankbil och lagras i invallade tankar. Övriga råvaror levereras i container, fat eller säckar. Brandfarliga varor förvaras i speciella utrymmen därför. Peroxidhärddare och peroxidprodukter förvara utomhus i låsta specialskåp.

Den utökade verksamheten med lagring av s.k. resale-produkter (återförsäljning) domineras volymmässigt av cementbaserade produkter (3 300 ton/år) och sand, sten

pigment, fyllmedel m.m. (2600 ton/år) och metylmetakrylatbaserade produkter (1000 ton/år). Övriga produkter och produktgrupper hanteras i mängder sammanlagt ca 100 ton/år.

Cisterner är invallade, liksom förvaringen av huvuddelen av övriga flytande kemikalier. Vissa förbättringar krävs och genomförs under 2014. Lagring av kemiska produkter i tankcontainer är inte längre aktuell. Samtliga brandfarliga varor, inklusive resale-produkter, förvaras i brandrum med separata invallningar.

Prioriterade ämnen

De ämnen som anges som prioriterade enligt vattendirektivet eller genom Naturvårdsverkets rapport ses dels som utfasningsämnen med särskilt farliga egenskaper, dels som riskminskningsämnen. Bolaget anger att det inte förekommer utfasningsämnen i verksamheten, men vissa inköpta råvaror utgör riskminskningsämnen. Bolaget har också identifierat några ämnen som är s.k. kandidatämnen för särskilt farliga ämnen enligt REACH. Det är bl.a. nonylfenol och nonylfenoletoxilater i små mängder.

Arbete med substitution av kemiska produkter pågår. Bolaget anger att det är svårt att substituera de råvaror som utgör grundstommen i produktionen, men annan substitution är möjlig i begränsad omfattning. Substitution har skett bl.a. av nonylfenol, di (2-etylhexyl)ftalat och n-metylpyrrolidon. Arbete med utfasning av bisfenol A pågår, och förväntades vara klart under 2013. Produkter med bisfenol A ingår inte i produktionen, enbart i omtappade produkter. Vissa nonyl- och oktylfenoloxylater tar längre tid, men förväntas klart till år 2020.

Nya råvaror kommer inte att ge en annan riskbild. Kontrollrutiner för nya kemikalier finns och en person är särskilt anställd för sådan kontroll.

Energi

Elförbrukningen väntas inte öka vid maximal sökt produktion jämfört med nu tillåten maximal produktion, 1,8 GWh/år. Nuvarande förbrukning är ca 0,6 GWh/år. Motsvarande värden för fjärrvärme är 1,2 GWh/år respektive 0,7 GWh/år. Arbete med energieffektivisering bedrivs kontinuerligt.

Vattenförsörjning

Renvatten erhålls från Perstorp Specialty Chemicals AB:s renvattenverk. En stor andel (drygt 70 % under 2011; 4 333 m³) används för kylning av blandningskärl och reaktorer. Renvatten används även för inblandning i produkt och för diskning av kärl. Förbrukningen av renvatten beräknas vid ansökt maximal produktion uppgå till mellan 15 000 och 20 000 m³/år.

Därtill kommer en mindre andel kommunalt vatten för dricksvatten, duschvatten och diskning i personalutrymmen.

Kylvatten används i en sluten kylvattenkrets i blandningskärlen för hårdare. Temperaturökningen är cirka 2 grader C, varför utgående kylvatten inte bedöms belastas Ybbarpsån termiskt.

Utsläpp till vatten

Från Flowcrete Sweden AB:s produktionsbyggnad leds avloppsvatten till Perstorp Specialty Chemicals AB:s avloppsreningsverk, huvudsakligen tvättvatten från rengöring av processutrustning. Tvättvattnet avleds via en sedimenteringsbrunn i tvättlokalen och två sedimenteringsbrunnar utanför produktionsbyggnaden. Här genereras de största mängderna av bolagets TOC och flöde. Dessa mängder utgör endast en mycket låg andel av avloppsreningsverkets totalt inkommande TOC och flöde, 0,05 % respektive 0,14 %.

Sanitärt avloppsvatten avleds via mätbrunn till avloppsreningsverket. Även regnvatten från en invallning för epoxihartstank avleds till avloppsreningsverket.

Utsläppet av totalt organiskt kol (TOC) från Flowcrete Sweden AB till avloppsreningsverket är som årsmedelvärde ca 220 kg/år, vid ett flöde på 300 m³/år. Vid ansökt maximal produktion beräknas utsläppet bli 500 kg/år vid flödet 600 m³/år. Mängden alkylfenoletoxilater beräknas resultera i en halt mindre än 0,1 µg/l, vilket utgör detektionsgräns för ämnet ifråga.

Avloppsvattnet, tillsammans med avloppsvatten från andra fabriker och anläggningar inom industriparken, renas i Perstorp Specialty Chemicals AB:s avloppsreningsverk före utsläpp till recipienten Ybbarpsån. Reningen är biologisk och sker enligt aktivslammetoden.

Dagvatten leds till Ybbarpsån. Från utomhusinvallningar pumpas normal allt regnvatten till dagvattensystemet, men vid spill eller olycka med kemikalier pumpas invallningar ur och omhändertas externt. Vid leverans av benzylalkohol stängs intilliggande dagvattenbrunn automatiskt och eventuellt spill leds till en uppsamlings-tank på 4 m³. Lossning sker inte av större volymer.

Bolaget anser att de små utsläppsmängderna till det gemensamma reningsverket inte motiverar separat avloppsrening inom verksamheten.

Luftutsläpp

Flowcrete Sweden AB:s fabrik har punktutsläpp vid dammande hantering (stoft), som avleds till atmosfären via ett slangfilter, gemensamt för alla utsläpp. Det är beläget utomhus under skärmtak. Tömning av uppsamlingskärl sker en gång per månad. Mängden stoft uppgår till 25 kg per månad. Utsläppsmätningar är ej gjorda.

Flowcrete Sweden AB använder flyktiga organiska ämnen (VOC) i form av benzylalkohol och xylen för viskositetssänkning av produkter, lösning av additiver samt mindre kvantiteter för rengöring av utrustning.

De sammanlagda årliga utsläppen av VOC uppgick år 2011 enligt massbalansberäkningar till 0,23 ton/år, vilket kan komma att öka till < 0,8 ton/år vid maximal produktion.

Flowcrete Sweden AB verksamhet omfattas av Naturvårdsverkets föreskrifter om begränsning av utsläpp av flyktiga organiska föreningar förorsakade av användning av lösningsmedel (NFS 2001:11) genom att den faller under ett av tillämpningsområdena i bilaga 1 (tillverkning av beläggningspreparat, lacker, tryckfärger och lim). Enligt föreskriften behövs endast ett av nedan angivna krav uppfyllas:

- a) Utsläppen av flyktiga organiska föreningar från anläggningen får inte överstiga EU-gränsvärden för punktutsläpp och diffusa utsläpp motsvarande 150 mg C/Nm³ respektive 5 % av tillförd mängd lösningsmedel.
- b) De totala utsläppen från anläggningen får inte överstiga 5 % av tillförd mängd lösningsmedel.

Beräkningar för 2011 visar på att utsläppen av flyktiga organiska föreningar uppgick till <0,005 %. Bedömningen är att även utsläppen av flyktiga organiska föreningar vid ansökt produktion med god marginal kommer att understiga gällande krav i NFS 2001:11.

Luktande utsläpp bedöms inte förekomma.

Buller

Bullerkällorna inom verksamheten har kartlagts och med hjälp av respektive bullerkällas källstyrka, dess placering och drift har beräkningar genomförts för respektive bullerkällas bidrag. Verksamhetens bidrag till bullret vid bostad närmast norr om huvudindustriområdet är ca 28 dB(A). Bidraget vid bostäder i andra riktningar är som högst 20 dB(A). Den planerade produktionsökningen bedöms inte påverka bullernivån i beräkningspunkterna, där det sammanlagda bullret beräknas till 48,1-50,3 dB(A).

Transporter

Alla transporter till och från Flowcrete Sweden AB av råvaror/hjälpkemikalier, resale-produkter och färdiga produkter sker med lastbil. Antalet lastbilstransporter bedöms öka från dagens ca 2 fordon/dygn till ca 8 fordon/dygn vid ansökt produktion. Den sammanlagda transportsträckan inom Sverige av råvaror, produkter och avfall beräknas öka från ca 5 800 mil/år till ca 20 000 mil/år, vilket medför utsläpp av 1,2 ton kvävedioxid och 152 ton CO₂ samt 22 kg stoft per år.

Avståndet till den lossningsplats som finns vid järnväg, ca 700 m, är för stort för att det vore ekonomiskt rimligt att anlägga transportledningar till denna del av industriparken.

Avfall

Flowcrete Sweden AB erhåller endast mindre mängder avfall inom ramen för sin verksamhet.

Farligt avfall som uppstår är bl. a. spillolja, lösningsmedel, färg- och lackavfall (inkl. slam), 11 ton/år vid maximal produktion, vidare förpackningar med rester av farliga ämnen (maximalt < 20 ton/år), absorbermedel, lysrör, batterier, limavfall, elektronisk utrustning etc. Annat, icke farligt, avfall som uppkommer är exempelvis fast avfall till deponi, brännbart avfall till förbränning, metallskrot, trä, plast och papper, sammanlagt ca 200 ton/år vid maximal produktion. Antalet transporter av avfall beräknas öka från ca 15 till ca 35 per år.

Förorenad mark

Industriell verksamhet har förekommit på platsen för Flowcrete Sweden AB sedan flera decennier tillbaka. Några markundersökningar har dock inte genomförts i direkt anslutning till bolagets verksamhet.

Marken runt Flowcrete Sweden AB:s produktionsbyggnad ligger i utkanten av ett markområde som av Länsstyrelsen i Skåne län erhållit riskklass 1. Riskklassificeringen har erhållits p.g.a. historiska föroreningar från annan verksamhet inom området (lacker/hartser). Riskklassificeringen har skett inom ramen för pågående MIFO-projekt inom Perstorp Industripark. Flowcrete Sweden AB:s verksamhet är dock belägen på rätt långt avstånd från lack- och hartsområdet, varför historiska föroreningar inte bedöms föreligga i omedelbar närhet. I det inledande MIFO-arbetet inom Perstorp Industripark fokuseras därför arbetet avseende markundersökningar på andra delar av området där historiska föroreningar sedan tidigare konstaterats finnas. Undersökningarna genomförs efter överenskommelse med länsstyrelsen.

Den ansökta verksamheten bedöms inte heller försvåra en eventuell framtida sanering. Bolaget anser därför att föreskrifter om efterbehandling inte behöver meddelas i ett tillstånd till verksamheten. Enligt bolagets uppfattning finns inte heller anledning att föreskriva att bolaget skall ställa säkerhet för efterbehandlingskostnader.

MILJÖKONSEKVENSBESKRIVNING

Lokalisering

Verksamheten bedrivs i den östra delen av industriparken inom ett område som sedan länge används som industriområde och är planlagt för detta ändamål (detaljplan antagen den 12 december 2005). Sökt verksamhet innebär inte någon ändrad användning av markområdet. Avståndet till närmaste bostad i ett villaområde är ca 300 m nordväst om bolagets anläggningar. Perstorps samhälle ligger ca 1,5 km norr om industriparken huvudentré. I övrigt omges industriparken av skogsområden med enstaka bostadshus.

Bolaget anser att ansökt verksamhet inte innebär någon ändrad användning av markområdet. Något alternativ till den nuvarande lokaliseringen föreligger inte. För resale-hantering föreligger lokaliseringssynpunkt.

Luftutsläpp

Av mätningar som har gjorts i Perstorp av luftkvalitet (svaveldioxid, kvävedioxid och bensen) kan utläsas att miljö kvalitetsnormer för dessa ämnen inte befaras komma att överskridas. Bolagets luftutsläpp avser enbart flyktiga organiska ämnen (benzylalkohol och xylene), samt stoft från dammande verksamheter.

Utsläpp till vatten

Bolagets avloppsvatten har analyserats vartannat år, senast under en vecka i oktober 2011 inom Perstorpskoncernens program för kartläggning och karaktärisering av processavlopp. Vattnet har karaktäriserats som nedbrytbart, och visade ingen respirationshämning, men var toxiskt enligt Microtox-test. Toxiciteten reduceras genom utspädning med annat avloppsvatten till reningsverket. Närsalter förekom med låga halter, men halten av metallen koppar var hög och halten av AOX var relativt hög.

Förbättrad produktionsplanering, utfasning av vissa ämnen och minimering av antalet rengöringar samt effektivare rengöringsmedel, anges som vägar att minska flöde

och TOC-utsläpp. Det förekommer ingen utrustning med koppar som skulle kunna förklara förhöjda kopparhalter. Det förekommer ingen dammande hantering som skulle kunna föranleda utsläpp via dagvattnet.

Riskhantering

Anläggningen omfattas av lagen (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor (utifrån ”Sevesodirektivet”) på den lägre kravnivån och kommer att så vara även efter utökad verksamhet.

Hantering av epoxyharts, med bl.a. epiklorhydrin som komponent, bedöms vara den största risken vid verksamheten, följt av hanteringen av övriga brandfarliga ämnen såsom toluen och etanol samt av giftiga ämnen såsom natriumborhydrid och natriumkloracetat. Natriumborhydrid kan orsaka utveckling av vätgas, med stor risk som följd. Bolaget har sammanfattat sina förebyggande och skadeförebyggande åtgärder i 31 punkter, såsom olika schemalagda ronderingar, kontroller och besiktningar, tekniska åtgärder som tätningslock, invallningar och automatiska brandlarm.

Vid avloppsreningsverket finns en säkerhetsdamm som kan ta hand om 18 000 m³ släckvatten vid brandbekämpning. Eftersom bolagets processutsläpp härrör från satsvis tvättning av reaktionskärl, kan det vatten som samlas upp i separata IBC-behållare innehållas i samband med storbrand eller haveri inom industriparken. Avståndet till andra anläggningar i området är så stort att bolaget inte ser risker för dominoeffekter.

Bästa tillgängliga teknik (BAT)

Bolaget är tveksamt till om verksamheten omfattas av industriemissionsdirektivet, då verksamheten inte överensstämmer med någon av de verksamheter som anges i bilaga till direktivet. Närmast ligger sektorn avseende organiska finkemikalier, men är inte överensstämmande med verksamheten. Endast s.k. horisontella dokument ska anses vara tillämpliga på verksamheten, t.ex. om energieffektivitet.

YTTRANDEN OCH SÖKANDENS BEMÖTANDEN

Bolagets bemötande anges med kursiv text efter respektive avsnitt eller villkorsförslag.

Naturvårdsverket och **Myndigheten för samhällsskydd och beredskap** har avstått från att yttra sig.

Söderåsens miljöförbund anser att kemikalierester från industrier generellt sett ska begränsas vid källan. Villkoren bör anpassas för verksamhetens faktiska och ekonomiska möjligheter för att vidta åtgärder. Av miljökonsekvensbeskrivningen framgår att verksamheten ger upphov till förekomst av bl.a. nonyl- och oktylfenoletoxilater i utgående renat vatten. Miljöförbundet anser att det är viktigt att verksamheter som använder ämnen eller som ger upphov till förekomst av ämnen som är identifierade som är prioriterade i vattendirektivet i största mån ska fasas ut.

För att kunna bedöma om lösningsmedelsdirektivet är uppfyllt bör beräkningarna göras på ansökt produktion och inte med hänvisning till beräkningar från 2012 och mätningar från 2007.

Länsstyrelsen i Skåne län

Länsstyrelsen anser att ansökan inte är komplett avseende de uppgifter som Länsstyrelsen har efterfrågat och att miljökonsekvensbeskrivningen inte kan godkännas och att ansökan därför ska avslås.

Länsstyrelsen anser därför att ytterligare komplettering ska ske. Verksamheten är en IED-anläggning (verksamhetskoder 24.10 och 24.40) och det behövs då uppgifter om vilken hårdare som ska tillverkas för att kunna bedöma vilka BREF-dokument som ska tillämpas med hänvisning till 1 kap. 13 § industriutsläppsförordningen. Länsstyrelsen delar bedömningen att det främst är BREF-dokumenterna för organiska finkemikalier som är aktuellt för hårdarproduktionen. Vidare behövs en utredning om möjlig teknik för att rena det interna processavloppsvattnet innan utsläpp sker till det för industriparken gemensamma reningsverket, underlag för bedömning av risker och skyddsåtgärder vid allvarliga kemikalieolyckor vid maximal produktion, samt en utredning med energikartläggning även avseende tillkommande produktion. Även information om utsläpp av isocyanat behöver förtydligas.

Flowcrete delar inte länsstyrelsens uppfattning att miljökonsekvensbeskrivningen inte kan godkännas med nuvarande underlag och slutsatser.

Avloppsvattnet från Flowcrete är av försumbar betydelse för recipienten och genomgår god rening i industriparkens avloppsreningsverk. Det finns inte skäl att ytterligare utreda alternativ rening av det lättnedbrytbara vattnet.

Verksamheten omfattas av den lägre kravnivån enligt lagen om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor och Flowcrete hanterar sina riskbedömningar enligt denna lag. Länsstyrelsen har efterfrågat uppgift om bl.a. hur stora konsekvenserna skulle kunna bli av de av bolaget redovisade händelserna. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap har inte haft något att erinra mot bolagets ansökan och redovisning. Den riskbedömning som har redovisats i skrift 2014-01-14 är en övergripande riskbedömning, ej redovisad på detaljnivå. Flowcrete arbetar kontinuerligt med riskbedömningar på skilda nivåer i verksamheten och har tydliga rutiner för detta arbete. Flowcrete anser inte att de efterfrågade uppgifterna utgör en sådan brist att miljökonsekvensbeskrivningen ska underkännas och ser inte heller att de på annat sätt är motiverade för mark- och miljödomstolens bedömning av ansökan.

Länsstyrelsen anser att Flowcretes verksamhet är en IED-anläggning och omfattas av punkt 4.1 i bilaga 1 till IED-direktivet, men kan inte ange exakt vilken underpunkt till 4.1 eftersom bolaget inte angivit exakt vilka hårdare som kommer att tillverkas.

Flowcrete har i skrift 2014-01-14, fråga 3, angivit att det är tveksamt om Flowcretes verksamhet över huvud taget omfattas av IED-direktivet, trots verksamhetens verksamhetskod. Bolaget har dock nu kommenterat hur verksamheten förhåller sig till följande BREF-dokument; Manufacture of Organic Fine Chemicals, Emissions from Storage, Energy Efficiency samt Industrial Cooling Systems. Flowcrete har beskrivit tillräckligt tyd-

ligt och så långt det i nuläget är möjligt vilken typ av aminhårdare bolaget tänker sig att tillverka. Som framgår av bolagets tidigare redovisade BREF-sammanställning passar inte heller den framtida hårdartillverkningen in.

I fråga om isocyanat anges i den redovisade mätrapporten att MDI (metylendifenyl-diisocyanat) har låg flyktighet, vilket gör att det är mycket låga halter som emitteras och därmed anses mätningen representativ.

"Mätpunkt 2" i mätrapporten avser den del av tappningslinjen där förpackning med isocyanatprodukten står öppen, innan förslutning, och det är den delen av linjen till vilken utsuget är kopplat.

Flowcrete bestrider således länsstyrelsens förstahandsyrkande.

Länsstyrelsen yrkar i andra hand, om domstolen trots allt anser att tillstånd kan ges, som villkor för verksamheten, utöver bolagets villkorsförslag 1 och 4, ändring av villkorsförslag eller nya villkor enligt följande (länsstyrelsens egna numrering), med motiveringar i anslutning till respektive villkorsförslag.

1. (oförändrat)
2. Bullervillkor

Länsstyrelsen överlämnar åt domstolen att avgöra om bullervillkor behövs. Om villkor ska förskrivas så godtar bolagets förslag vad avser att den momentana ljudnivån nattetid inte får överskrida 50 dB(A). Länsstyrelsen anser att bolagets övriga förslag till begränsningsvärden behöver sänkas. Då bolagets verksamhet ligger inom ett större industriområde som sammantaget ger en högre bullernivå vid bostäder än det buller som bolaget bidrar med bör bolagets förslag till villkor inte accepteras. Bolaget har beräknat sitt bullerbidrag vid bostäder till cirka 28 dB(A) eller lägre, samt har redovisat att den sammantagna bullernivån från industriområdet vid bostäder ligger runt 50 dB(A). Domstolen bör istället föreskriva ett villkor som innebär att bullernivån från bolagets verksamhet inte får öka utöver det som bolaget redovisat i ansökan.

Flowcrete överlämnar till mark- och miljödomstolens bedömning om det överhuvud taget ska föreskrivas ett villkor för buller när verksamhetens externa buller är så lågt. Mark- och miljödomstolen har i dom meddelad 2013-07-25, mål M 1222-12, avseende industriparkens avloppsreningsverk valt att inte föreskriva ett bullervillkor, motiverat bl.a. med att beräknad nivå vid bostäder som högst är 23 dB(A). Mark- och miljödomstolen fann inte skäl att tillåta väsentligen högre buller genom standardvillkor utan bolaget ansågs vara bundet genom det allmänna villkoret att inte väsentligen avvika från vad som anges i ansökan. Kontroll kan dock behöva göras (närfältsmätning) vid ändringar av verksamheten, vilket bör tilläggas till det generella villkoret om kontroll. Om mark- och miljödomstolen finner att villkor för buller ska föreskrivas vidhåller Flowcrete ovan redovisat förslag. Det är inte praxis att föreskriva bullervillkor som är lägre än riktlinjerna för nyetablerad industri enligt Naturvårdsverkets riktlinjer från 1978.

3. Samtliga kemiska produkter och farligt avfall ska lagras och i övrigt hanteras så att spill och läckage inte kan nå avloppsledningar eller omgivningen. Förvaringen av flytande kemiska produkter och farligt avfall ska ske på yta som är ogenomsläpplig för de aktuella ämnena, försedd med invallning eller annan konstruktion till skydd mot utsläpp samt i övrigt utformad så att regnvatten inte ansamlas. Uppsamlingsvolymen inom respektive förvaringsyta där kemiska produkter och farligt avfall som klassas som miljöfarligt lagras ska minst ha en volym som motsvarar hela den volym som samtidigt lagras. Uppsamlingsvolymen för ytor där övriga flytande kemiska produkter och flytande avfall förvaras ska minst motsvara den största behållarens volym plus 10 % av övriga behållares volym. Tankar och cisterner ska vara försedda med fungerande överfyllnadslarm. (Version framförd vid förhandlingen, där miljöfarliga produkter anges som sådana med riskfraser R50, R50/53 och R51/53.)

Flowcrete överlämnar till mark- och miljödomstolens bedömning vilken formulering som ska väljas beträffande formuleringar om "samtliga" och "i övrigt" i länsstyrelsens villkorsförslag.

Flowcrete har yrkat att lagringen och hanteringen inte ska "förorena omgivningen". Länsstyrelsens yrkande "inte kan nå avloppsledningar eller omgivningen" är mer omfattande och onödigt strängt och inte miljömässigt motiverat då det väsentliga är att ett spill eller läckage inte förorenar omgivningen. Länsstyrelsens villkorsförslag är sannolikt också såväl tekniskt som ekonomiskt orimligt då villkoret förutsätter att ett spill vid hantering över huvud taget inte får ske utanför hårdgjord yta.

Länsstyrelsens förslag synes inte begränsa sig till förvaring av flytande ämnen, vilket Flowcretes förslag gör. Flowcretes förvaring sker på yta som är ogenomsläpplig för de aktuella ämnena utom i lagret i byggnad 516. Förutom i detta lager uppfyller Flowcrete kravet på att uppsamlingsvolymen för flytande ämnen inom respektive yta ska motsvara den största behållarens volym plus 10 % av övriga behållares volym. Förvaringsytan är inte utformad rent konstruktionsmässigt så att regnvatten inte ansamlas men Flowcrete har rutiner för kontroll av invallningar utomhus, och vid behov pumpas regnvatten ur dessa. Flowcrete har strukit sista meningen i det ursprungliga villkorsförslaget eftersom lagring i tankcontainers inte längre sker.

Om hela den förvarande volymen ska innehållas krävs tre decimeter höga trösklar i förvaringslokaler, vilket gör det hela praktiskt omöjligt.

Länsstyrelsens villkorstext om att överfyllnadslarmen ska vara fungerande behövs inte då ett ej fungerande överfyllnadslarm inte rimligen är ett överfyllnadslarm.

Flowcrete vidhåller således, med undantag för den strukna meningen om tankcontainers, sitt villkorsförslag som överensstämmer med villkor som föreskrivits av mark- och miljödomstolen i domar för andra verksamheter inom industriparken.

4. (oförändrat)

5. Lastnings- och lossningsplatser ska vara invallade eller på annat sätt utformad så att det inte finns risk för att läckage och spill ska kunna nå omgivningen eller dagvatten- och avloppsbrunnar vid lastning och lossning av kemiska produkter.

Motiveringen är bl.a. att riskanalysen pekar på risk för läckage till dagvattenbrunnar, för vilka enbart åtgärder med tätande lock inte är tillräckligt, t.ex. vid snö och is.

Flowcrete medger villkoret.

6. Bolaget ska under en provotid ta fram en riskutredning, inklusive konsekvensanalys, som belyser vilka risker som föreligger inom den sökta verksamheten samt vilka konsekvenser en olycka kan leda till för omgivningen. Av utredningen ska även framgå vilka faktorer i omgivningens om kan påverka säkerheten vid den sökta verksamheten. Utredningen ska innehålla förslag till åtgärder och slutliga villkor provotidsutredningen ska lämnas till mark- och miljödomstolen senast 18 månader efter att tillståndet har vunnit laga kraft. (Ändrat yrkande vid förhandlingen).

Länsstyrelsen anser bl.a. att det behövs en mer utförlig redovisning av riskbedömning, riskvärdering, åtgärdsplaner, m.m. men att det kan ske genom provotid. Vidare anser länsstyrelsen att det inte innebär en dubbelreglering gentemot Sevesolagstiftningen, då miljöbalken innebär ett bredare riskperspektiv, sett utifrån de allmänna hänsynsreglerna i miljöbalken.

Flowcretes verksamhet omfattas av lagen om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor, den lägre kravnivån, och följer de bestämmelser som finns i denna. Länsstyrelsens villkorsförslag synes avse vad som redan framgår av författning och ska därför enligt Mark- och miljööverdomstolens praxis inte även föreskrivas som villkor om det inte är särskilt motiverat utifrån omständigheterna i det enskilda fallet. Villkor som motsvarar vad som redan framgår av författning ska inte slentrianmässigt föreskrivas.

Flowcrete har rutiner för utförande av riskanalyser m.m. och dessa finns i bolagets verksamhetssystem vad gäller förebyggande och be-gränsande av följderna av brand, explosion och utsläpp av kemiska produkter. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap har inte ställt något krav i frågan. Flowcrete arbetar i enlighet med dessa rutiner och bedömer att det vare sig föreligger behov av ett särskilt villkor eller att delegera frågan om ytterligare villkor.

Flowcrete anser att frågan kan hanteras inom Sevesotillsynen.

7. Inget släckvatten får tillföras recipienten

Länsstyrelsen motiverar förslaget bl.a. med att släckvattnet kan innehålla miljöfarliga kemiska produkter, bl.a. eftersom det är fråga om en Sevesoanläggning. Även om bolaget har uppgett att allt släckvatten kan samlas upp ska det säkerställas att det finns rutiner och utrustning.

Flowcrete bestrider villkoret. Som framgår av den tekniska beskrivningen finns inom industriparken en säkerhetsdamm vars syfte bl.a. är att förhindra en omfattande förroening i Ybbarpsån i händelse av en storbrand.

Släckvatten leds till säkerhetsdammen för behandling i industriparkens avloppreningsverk eller direkt i säkerhetsdammen. Släckvatten leds inte till recipienten. Något särskilt villkor är inte motiverat, inte minst som det avser en ovanlig och oplanerad situation och inte den verksamhet för vilken tillstånd söks.

8. Reningsmetod samt utsläpp till vatten ska fastställas genom villkor. Det finns dock enligt Länsstyrelsens bedömning inte tillräckligt underlag för att kunna föreslå en villkorsformulering. Därför anser Länsstyrelsen att frågan bör sättas på en provotid.

Länsstyrelsen föreslår provotid för utredning av möjligheter till intern rening (t.ex. ultrafiltrering) och anser att utsläppsvillkor ska ges för verksamheten. Det är lättare att rena en liten volym än en stor. Länsstyrelsen hänvisar till sin inställning vid prövningen av reningsverket för Perstorps Industripark. Vattnets innehåll av metaller och ämnen som enligt Microtox-test gör vattnet toxiskt, samt att BOD/COD-kvoten ligger nära OECD:s guidelines för när ett avloppsvatten ska anses vara svårnedbrytbart. Länsstyrelsen anser det vara skäligt med intern rening med villkor avseende främst s.k. prioriterade ämnen enligt ramdirektivet för vatten och av Naturvårdsverket utpekade särskilt farliga ämnen. Det är också oklart hur slamhantering sker.

Vid förhandlingen gör länsstyrelsen ett tilläggsyrkande om att under en provotid om 18 månader ska bolaget sända bort allt tvättvatten som farligt avfall. Länsstyrelsen anser att de kvarvarande föroreningarna i recipienten motiverar krav på utsläppsstopp för de prioriterade ämnena.

Flowcrete anser att det saknas miljömässiga behov att föreskriva provotid eller särskilda villkor för bolagets utsläpp till vatten med undantag för nedanstående förslag. Utsläppet är mycket litet och utgörs huvudsakligen av tvättvatten från rengöring av processutrustning. Avloppsvattnet utgör en mycket liten andel av inkommande flöde och TOC; under år 2012 0,14 % av inkommande flöde till Perstorps Industriparkens avloppsreningsverk och 0,05 % av inkommande mängd TOC. TOC från Flowcretes verksamhet är lätt- nedbrytbart och utgör inte något problem för avloppsreningsverket.

Nonyl- och oktylfenoletoxilat förekommer i ytterst små mängder i ett par råvaror. Flowcrete ser i dagsläget inte någon möjlighet att fasa ut etoxilaterna i dessa råvaror tidigare än år 2020. Frågan har hög prioritet inom Flowcrete och den internationella koncern som Flowcrete ingår i.

Slam från sedimenteringsbrunnarna transporteras till avloppsreningsverket där det läggs i containers och hanteras som farligt avfall för omhändertagande vid godkänd anläggning.

Mark- och miljödomstolen har i deldom den 25 juli 2013 i mål M 1222-12 avseende Perstorp Specialty Chemicals ABs avloppsreningsverk föreskrivit en provotid som ska redovisas senast den 30 september 2015 under vilket Perstorp Specialty Chemicals ska utreda förekomsten av verksamhetsspecifika substanser i form av prioriterat farliga ämnen, särskilda förorenande ämnen samt relevanta substanser med egenskaper en-

ligt bilaga VIII till vattendirektivet (direktiv 2000/60/EG). I denna prøvotidsutredning ingår även redovisning av verksamhetspecifika substanser i avloppsvattnet från Flowcretes verksamhet. Flowcrete föreslår därför att mark- och miljödomstolen föreskriver samma villkor som Mark- och miljööverdomstolen gjort i de av Länsstyrelsen överklagade tillstånden avseende Perstorp Specialty Chemicals formalinfabriker och tillverkningen inom Perstorp Pharma.

Bolaget föreslår dock att som villkor redan nu föreskrivs det villkor som normalt föreskrivs för verksamheter inom Perstorps Industripark, om anslutning till det gemensamma reningsverket och vid behov förbehandling av avloppsvattnet.

Vid förhandlingen framkommer på domstolens fråga att bolaget ser det som svårt att dela upp tvättningen i deltvättar i syfte att hantera den första tvättomgången som farligt avfall och ej belasta reningsverket med huvuddelen av möjliga föroreningar. Det framgick också att om allt tvättvatten sänds bort kostar det ca 1500 kr per kubikmeter och därmed ca en halv miljon kronor per år, vilket bolaget ser som oskäligt. Likaså anser bolaget att t.ex. ultrafiltrering medför oskäliga kostnader, dock utan närmare uppgifter.

Bolaget presenterar vid förhandlingen resultat av tio av tolv provtagningar inom pågående provtid för de oönskade ämnen som utreds under provtiden. Av ämnen över detektionsgräns och som Flowcrete hanterar är det endast bisfenol A som förekommit med halter över detektionsgräns. AOX har också varit något förhöjt, men där ursprunget är okänt.

Bolaget har vid förhandlingen även presenterat massbalansberäknat utsläpp till vatten av alkylfenoletoxilater med en fallande skala från varierande mellan 1,2 -1,4 kg/år till mindre än 1 kg år 2014 och bedömer nivån 2017 till 0,1 kg om avveckling av ämnena följer bolagets planer.

Ifråga om bisfenol A har under 2012 utfasning skett av en råvara och en resale-produkt och det återstår nu bara en resale-produkt med känt innehåll av bisfenol-A. Användningen har därmed minskat från 8– 11 ton per år till ett par hundra kg per år.

En produkt innehåller tennorganiska föreningar, vars tvättvatten vid användning samlas upp och hanteras som avfall.

9. Temperaturökningen i utgående kylvatten till Ybbarpsån får inte överskrida 1,5 °C i förhållande till temperaturen i recipienten.

Villkoret motiveras med att Ybbarpsån uppvisar påverkade förhållande nedströms industriparken med kemisk och biologisk obalans. En ny statusklassning har gjorts, som för vattenförekomsten Ybbarpsån: Rönneå – Svenstorpsjön anges som att god kemisk status inte uppnås p.g.a. kvicksilver och difenyletrar i fisk samt kadmium och antracen i sediment.

Flowcrete bestrider villkoret. Förutom att det är oklart vad länsstyrelsen avser med att temperaturökningen i kylvattnet inte får öka "i förhållande till temperaturen i recipienten" så bidrar Flowcrete med en mycket mar-

ginell temperaturökning i recipienten. Med nuvarande produktion höjer bolagets verksamhet temperaturen i Ybbarpsån med som mest 0,0015 °C och vid tillståndsgiven produktion skulle temperaturökningen uppgå till som högst 0,02°C. Verksamhetens termiska påverkan är därmed försumbar jämfört med den naturliga variationen i recipienten. Villkoret är därmed inte miljömässigt motiverat.

10. Bolaget ska, enskilt eller samordnat, genomföra recipientkontroll.

Länsstyrelsen har utvecklat att villkoret avser deltagande i recipientkontroll.

Flowcrete bestrider villkoret. Perstorp Specialty Chemicals AB genom Ekologgruppen i Landskrona AB utför recipientkontroll som innefattar samtliga verksamheter inom Perstorp Industripark. Flowcretes påverkan är försumbar och det saknas anledning att ålägga verksamheten att genomföra recipientkontroll.

11. Domstolen bör fastställa ett datum när nonyl- och oktylfenoletoxilat samt bisfenol A senast ska vara helt utfasade, detta bör vara så snart som möjligt dock inte senare än 31 december 2018. Vidare bör bolaget förtydliga sin användning och utsläpp av bisfenol A.

Flowcrete bestrider villkoret om utfasning senast 2018. Som framgår ovan av bolagets svar till länsstyrelsens villkorsförslag nr 8 förekommer nonyl- och oktylfenoletoxilat i ytterst små mängder i ett par av verksamhetens råvaror och koncernen har beslutat att innehållet av etoxilaterna i dessa råvaror ska vara utfasat senast under 2020. Länsstyrelsen har åberopat att i mål avseende andra anläggningar inom industri parken driver länsstyrelsen frågan om utfasning av kemiska ämnen så att utfasning ska ske senast vid utgången av 2018. Länsstyrelsen har av Mark- och miljööverdomstolen fått avslag på sitt yrkande. Flowcretes användning och utsläpp av bisfenol A har redovisats och bolaget ser inte vilket förtydligande länsstyrelsen saknar avseende användning och utsläpp.

12. Bolaget ska årligen, i samband med miljörapporten, lämna in en lista över samtliga kemiska ämnen som används eller ingår i kemiska produkter som bolaget använder, tillverkar eller överlåter som har egenskaper enligt artikel 57 i Reach-förordningen (substance of very high concern, SVHC), som utgör prioriterade ämnen enligt ramdirektivet för vatten (PFÄ), eller som är prioriterat riskminskningsämne inom gruppen Potentiell PBT/vPvB enligt Kemikalieinspektionens databas prioriteringsguiden, PRIO. För varje enskilt ämne som har någon eller flera av dessa egenskaper ska redovisas hur arbetet med utfasning för ämnet fortskrider. Om ämnet inte kan utfasas ska framgå varför. Bedömningen om möjlighet att utfasa respektive ämne ska uppdateras årligen och aktuell bedömning ska framgå av redovisningen. Vidare ska framgå vilken som är recipienten för ämnet (kemisk produkt, avfall, vatten etc.). Om ämnet vid sin användning, även som produkt, befaras ha negativ påverkan på omgivningen ska detta framgå. I så fall ska även framgå vilka möjligheter som det finns att minska denna påverkan. Tillsynsmyndigheten bör få delegerat att fastställa villkor med anledning av villkoret.

Länsstyrelsens kommentarer är bl.a. att enligt ansökan använder bolaget, utöver i villkorsförslag 11 namngivna ämnen, inga ämnen som idag skulle ingå på en lista som nämns i villkorsförslag 12. Bolaget har för planerad nyproduktion inte närmre angett vilka ämnen som kan bli aktuella att använda. Dessutom utvecklas och tillverkas nya produkter med tiden och därför anser länsstyrelsen att det är viktigt att det föreskrivs ett villkor som riktar sig mot utfasning av särskilt farliga kemiska produkter. Miljö kvalitetsmålet Giftfri miljö bedöms både regionalt och nationellt inte vara möjligt att nå till år 2020. Det är därför viktigt att åtgärder vidtas för att målet på sikt ska kunna nås och att fokus på de ämnen med allvarligast egenskaper fastställs via ett villkor. Användning av kemiska produkter och varor bidrar till en diffus spridning av ämnen till omgivningen. Enligt produktvalsprincipen ska samtliga ämnen som befaras medföra risker för människors hälsa och/eller miljön bytas mot mindre farliga när det är möjligt, och detta arbete ska vara en del av bolagets egenkontroll. Ett särskilt villkor bör dock föreskrivas avseende byte av de särskilt farliga ämnena. Villkoret bör även omfatta särskilt prioriterade ämnen enligt vattendirektivet då det inte kan uteslutas att delar av bolagets produkter senare under användningen kan komma att släppas till vatten vid rengöring av utrustning.

Flowcrete bestrider villkoret. Det är dels långt mer omfattande än vad skulle kunna vara miljömässigt motiverat, dels uppfyller inte villkoret de krav på tydlighet som krävs för ett straffsanktionerat villkor. Flowcrete håller för osannolikt att tillsynsmyndigheten skulle kunna kontrollera att villkoret uppfylls. Dessutom framgår inte ramen för vilka villkor tillsynsmyndigheten skulle få behörighet att meddela.

Såväl mark- och miljödomstolen som Mark- och miljööverdomstolen har avslagit länsstyrelsens yrkande om liknande men mer omfattande krav på andra verksamheter inom industriparken ifråga om villkor avseende främst krav på utfasning av kemiska ämnen. Vad särskilt avser frågan om delegering till tillsynsmyndigheten har Mark- och miljööverdomstolen ansett det vara tveksamt om villkoret kan ses som ett sådant villkor av mindre betydelse som i tillämpningen kan delegeras till tillsynsmyndigheten (M 7860-13). Flowcrete anför även att Miljöprövningsdelegationen i Skåne län har avslagit liknande formulering.

13. Stofthalten i utsläppspunkter från dammande hantering ska renas innan utsläpp. Halten stoft efter reningsanläggningen får inte överstiga 5 mg/nm³ torr gas. Utgående halt stoft ska kontrolleras minst en gång var tredje år, och då tillsynsmyndigheten begär det.

Länsstyrelsen anser att villkoret är normalt för vad som föreskrivs för andra verksamheter där det förekommer dammande processer, och framhåller vid förhandlingen att utöver krominnehållet utgör även partikelstorleken hos stoftet en hälsofara i sig.

Flowcrete bestrider villkoret. Bolaget har redovisat den enda utsläppspunkt för stoft som föreligger inom produktionsanläggningen och den reningsutrustning som där finns samt den ringa stoftmängd som uppträder - ca 25 kg per månad vid dagens produktion.

Reningsanläggningens funktion behöver inte kontrolleras genom villkor när uppsamlad mängd efter filtret kan konstateras vara så liten. Det är osannolikt att den uppsamlade mängden, som dessutom inte förekommer i luft utan omhändertas som avfall, har någon betydelse för miljö kvalitetsnormerna som länsstyrelsen anger som grund för villkor i sin motivering. Det är vare sig miljömässigt motiverat eller ekonomiskt rimligt med tanke på kostnaderna för kontroll att föreskriva villkor för ett så litet utsläpp. Vid förhandlingen uppger bolaget att efter filterbyte uppskattas stofutsläppet bli ca 100 kg/år, innehållande ca 0,5 kg krom.

14. Kontrollprogram med föreskrifter om besiktning och kontroll såsom utsläppskontroll med angivande av mätmetod, mätfrekvens utvärderingsmetod ska finnas och lämnas till tillsynsmyndigheten senast tre månader efter att tillståndsbeslutet vunnit laga kraft.

Flowcrete medger länsstyrelsens tillägg till villkoret om när inlämnande ska ske.

15. Om verksamheten upphör ska bolaget till tillsynsmyndigheten inge en plan avseende omhändertagande av lagrade kemiska produkter och farligt avfall samt efterbehandling av de markföroreningar som verksamheten kan ha gett upphov till.

Flowcrete medger att i villkoret anges tillsynsmyndigheten i stället för länsstyrelsen som mottagare av planen och att det inte anges någon bortre tidsgräns. Det senare är en lämplig justering då en sådan situation inte kan uteslutas där verksamheten upphör inom en tid där det inte är rimligt eller ens möjligt att sex månader innan verksamheten avslutas inge en plan för framför allt efterbehandling av markföroreningar. Frågan om tid för ingivande av plan kan rimligen lösas inom ramen för tillsynen, eventuellt att mark- och miljödomstolen delegerar till tillsynsmyndigheten att besluta om tidpunkt för planens ingivande.

Länsstyrelsen anser inte att bolaget angett några godtagbara skäl till att verkställighetsförordnande ska meddelas. Verkställighetsförordnanden utgör i svensk miljörettslig tradition ett processuellt undantag och ska endast beslutas om verksamhetsutövaren kan påvisa att "det finns skäl till det" (prop 1997/98:45 del 2 sid 247 f). Länsstyrelsen anser att det inte föreligger sådana omständigheter som motiverar att domstolen ska bifalla sökandens yrkande om verkställighetsförordnande.

Flowcrete vidhåller yrkandet om verkställighetsförordnande för att om tillståndet överklagas måste beslutet om investering i och därefter tillverkningen av aminhärdare genom kemiska reaktioner skjutas på framtiden.

Länsstyrelsen anser vidare att om tillstånd meddelas så ska det gälla omedelbart och då ersätta tidigare meddelat tillstånd. Tidigare meddelat tillstånd är äldre och prövningen är gjort enligt tidigare lagstiftning och inte enligt miljöbalken. Länsstyrelsen anser att gällande tillstånd saknar villkor som bör ställas enligt miljöbalken. Vidare avser tillståndet även ett flertal andra verksamheter som inte bedrivs i bolagets regi och kan därmed inte anses vara direkt anpassat till bolagets specifika verksamhet.

Flowcrete medger att befintligt tillstånd upphör att gälla när det nya tillståndet vinner laga kraft. Bolaget bestrider att nuvarande tillstånd upphör att gälla så snart det nya tillståndet meddelas. Förutom bolagets yrkande ovan så vore det en orimlighet att befintligt tillstånd upphör att gälla omedelbart när det nya tillståndet meddelas, samtidigt som länsstyrelsen motsätter sig verkställighetsförordnade. Det innebär att Flowcrete inte kan bedriva någon verksamhet från det att det nya tillståndet meddelas till dess att det vinner laga kraft.

Bolaget behöver redogöra för om de har eget tillstånd till vattenuttag samt återföring av förbrukat kylvatten eller om deras verksamhet inryms i Perstorp Specialty Chemicals AB:s tillstånd.

Kylvatten levereras från Perstorp Specialty Chemicals och ryms inom dess tillstånd.

Frågan gällande förorenade områden är viktig och prioriterad för Länsstyrelsen och det pågår ett systematiskt arbete med att undersöka och utreda förorenade områden inom Perstorps industripark. Länsstyrelsen delar därmed bolagets uppfattning att frågan inte bör regleras i tillståndet utan istället hanteras inom den ordinarie tillsynen och enligt 10 kap. miljöbalken.

Även vad gäller energieffektivisering anser Länsstyrelsen att frågan i detta fall inte bör regleras i tillståndet utan istället ska hanteras inom tillsynen. Att bolaget har ett kontinuerligt och systematiskt arbete för att minska energiförbrukningen är viktigt. Om frågan avseende energi ska regleras behöver ansökan kompletteras minst med en energikartläggning som även omfattar den tillkommande produktionen så att det går att bedöma vilka villkor som är rimliga.

DOMSKÄL

Miljökonsekvensbeskrivning

Länsstyrelsen har ifrågasatt möjligheten att godkänna miljökonsekvensbeskrivningen på grund av vissa brister i densamma, främst gällande frånvaron av konsekvensbedömning av eventuella stora kemikalieolyckor, även om dessa bedöms ha låg sannolikhet.

Mark- och miljödomstolen anser att trots de påtalade bristerna går det att avgöra tillåtligheten och ange nödvändiga villkor för verksamheten samt att det är möjligt att sätta vissa frågor på provotid, varför miljökonsekvensbeskrivningen ändå kan godkännas.

Lokalisering och tillåtlighet

Den befintliga verksamheten har tidigare befunnits vara tillätlig utifrån miljöskyddslagen. Verksamheten bedrivs inom sedan länge etablerat industriområde för denna typ av verksamhet. Av vad som följer nedan framgår att det går att sätta sådana villkor, och bolaget har därutöver gjort sådana åtaganden, att påverkan på omgivningen av den nu prövade verksamheten kan anses vara tillätlig även enligt miljöbalkens hänsynsregler. Det finns därför skäl att inte utförligt pröva alternativa lokaliseringar för befintlig verksamhet. Det är också uppenbart att en utökning av verksamheten inom och i nära anslutning till befintlig anläggning ger mindre intrång än att etablera verksamhet på en helt ny plats.

Det har inte heller framkommit sådana omständigheter att tillåtligheten skulle hindras på grund av kommunala planer, påverkan på skyddade områden eller möjligheten att uppnå miljö kvalitetsnormer för luft eller vatten. Verksamheten bedöms även uppfylla kraven enligt lagen (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor på den s.k. lägre nivån, då det framgår att bolaget har ett omfattande säkerhetsarbete, om än riskbedömningen kan utvecklas ytterligare. Ett tillstånd bedöms inte heller inverka på tillsynsmyndighetens möjligheter att tillämpa 10 kapitlet miljöbalken. Den fortsatta prövningen inriktas därför mot utformningen av villkor.

Villkor***Luftutsläpp***

Bolaget har utfäst sig att byta filteranläggning för utsläpp till luft och att halten av stoft i utgående luft ska klara 5 mg/ m³ normal torr gas. Med tanke på den ringa omfattningen på luftutsläppen anser domstolen att det är tillräckligt att bolaget binds till sina åtaganden genom det allmänna villkoret.

Utsläpp till vatten

Länsstyrelsen har yrkat prövotid för utsläpp till vatten, och att inget utsläpp av tvättvatten får ske under tiden, vilket bolaget har motsatt sig. Länsstyrelsen har också hävdat att ytterligare rening krävs enligt BAT i BREF-dokument om allmänna krav på avloppsvattenbehandling inom den kemiska sektorn. Mark- och miljödomstolen anser att en helhetsbedömning utifrån utsläppet till recipient ska göras,

där nuvarande reningssystem ska skälighetsbedömas gentemot ytterligare reningsskrav uppströms.

Mark- och miljödomstolen delar länsstyrelsens syn på att föroreningsläget i recipienten föranleder stor restriktivitet med fortsatta utsläpp av de miljöstörande ämnen som prioriterats inom EU eller av Naturvårdsverket/Havs- och vattenmyndigheten. Domstolen anser dock att vid tillståndprövningen ska beaktas de nu aktuella utsläppsnivåerna och de som kan förväntas utifrån avveckling av vissa råvaror. Bolaget har vid förhandlingen av preliminära resultat av löpande provotid för reningverket dragit slutsatsen att belastningen av aktuella ämnen är obetydlig från Flowcrete, sedan den avveckling av vissa ämnen i råvaror som har genomförts, såsom bisfenol-A. Avveckling av alkylfenoletoxilater är nära förestående. Halterna i utgående vatten från reningverket har i de refererade analysresultaten av nonylfenol och nonylfenoletoxylater samt oktylfenol legat under sina respektive detektionsgränser.

Av bolagets redovisning vid förhandlingen framgår att utsläppet av alkylfenoletoxilater till reningverket beräknas till ca 0,1 kg per år fram till och med 2020, men med en större mängd, upp till 0,9 kg under 2015 och 2016 beroende på hur utfasning lyckas. Nuvarande utsläpp beräknas till 1,2 – 1,4 kg/år. Avloppsvattenutsläppet från bolagets verksamhet beräknas till max 600 m³/år, varför 1 kg/år motsvarar ca 1700 µg/l. Med redovisade flödesutsläpp kommer utsläppen från Flowcrete att spädas ut ca 2500 gånger i reningverket, vilket ger en utgående halt från reningverket på 0,7 µg/l. Detektionsgränsen torde vara av storleksordningen 0,1 µg/l. Nuvarande utsläpp torde alltså i nuläget vara detekterbara efter reningverket, om ingen avskiljning sker, men inte efter 2018. Om ämnena avskiljs via slam går det till förbränning och ämnena belastar då inte vidare miljön. Om inte så finns en risk för att alkylfenoler och deras etoxylater kan släppas ut i påvisbara mängder, beroende på utfasningshastighet och tvättningens effektivitet. Användning i produkter som endast lagras för vidareförsäljning belastar däremot inte reningverket och behöver inte beaktas från ett utsläppsperspektiv.

Även om det för närvarande, och efter avveckling av de råvaror som föranlett utsläpp av bisfenol-A och alkylfenoletoxilater, inte bedöms vara ekonomiskt rimligt

att hantera allt tvättvatten som farligt avfall och inte heller av bolaget anses vara tekniskt möjligt att avskilja en första, mer koncentrerad, tvättvattenomgång, eller införa långtgående reningsteknik vid Flowcrete, i form av t.ex. ultrafiltrering eller omvänd osmos, bör i villkor möjligheter till ytterligare åtgärder ändå hållas öppna för det fall att fortsatt kontroll skulle visa på förekomst av prioriterade ämnen och dylikt i utgående vatten från reningsverket. Förekomst över detektionsgräns av utfasningsämnen i utsläpp från det gemensamma reningsverket och som kan härledas till verksamheten, bör föranleda ytterligare åtgärd, t.ex. separat omhändertagande av avloppsvattnet. Ämnena bör preciseras så långt som möjligt i villkoret.

Det finns enligt domstolens bedömning inte skäl att sätta utsläpp till vatten på provtid på sätt som Mark- och miljööverdomstolen har satt för vissa andra verksamheter som prövades samtidigt med reningsverket (M 7860-13 och 7858-13), då det nu går att precisera ett utsläppsvillkor tydligare.

Kylvatten

Mark- och miljödomstolen finner att den beräknade temperaturhöjningen i åvattnet till följd av bolagets kylvattenutsläpp knappast är mätbart och därför inte föranleder villkor om det. Länsstyrelsens skäl att framtida verksamhetsändringar kan ge annat kylbehov än nu angivet faller utanför ramen för denna prövning och kan hanteras genom anmälningsförfarande eller genom ändringsprövning.

Buller

Verksamheten ger inte upphov till buller i omgivningen som normalt kan uppfattas som störande och har inga tillverkningsmoment som generellt sett förväntas medföra bullerstörning på aktuella avstånd till bostäder. Beräknad nivå vid bostäder är som högst 28 dB (A). Mark- och miljödomstolen finner inte skäl att tillåta väsentligen högre buller genom standardvillkor. Bolaget är bundet genom det allmänna villkoret att inte väsentligen avvika från vad som anges i ansökan. Kontroll kan behöva göras (närfältsmätning) vid ändringar av verksamheten som kan befaras medföra ökat buller, vilket bör tilläggas till det generella villkoret om kontroll.

Kemikaliehantering och riskhantering

Mark- och miljödomstolen delar länsstyrelsens bedömning av att en riskanalys inte bara ska beakta sannolikheten för en olycka, utan även en bedömning av vilka konsekvenser en möjlig, om än osannolik, händelse skulle kunna medföra. Det framkom vid syn att avståndet till näraliggande verksamheter av betydelse för bedömning av bl.a. dominoeffekter av en kemikalieolycka eller en storbrand är mindre än vad som har framgått av ansökningshandlingarna. Utformningen av slutliga villkor för kemikaliehantering och skadeförebyggande åtgärder kan därför komma att behöva utformats på annat sätt än vad som hittills har yrkats, om en ny konsekvensbedömd riskanalys ger anledning till det. Länsstyrelsens andrahandsyrkande om prövotid bör därför bifallas, men utredningstiden bör enligt domstolens bedömning kunna sättas till ett år efter lagakraftvunnet beslut. De av bolaget yrkade kemikaliehanteringsvillkoren, där enighet med länsstyrelsen inte har uppnåtts, bör anges som provisoriska föreskrifter under prövotiden.

Utfasningsvillkor

Bolaget har åtagit sig utfasning av alkylfenoletoxilater och bisfenol A under år 2020, medan länsstyrelsen anser att det ska ske redan under år 2018. Domstolen anser att det inte går att föreskriva att avveckling ska ske innan en mindre farlig ersättningsprodukt är känd med mindre än att ifrågavarande kemiska ämnen har generellt förbjudits eller, i det enskilda fallet, att miljöpåverkan kan påvisas, och särskilt inte då ämnena inte längre hanteras i tillverkningsprocesser. Däremot gäller bolagets åtagande inom ramen för det allmänna villkoret. Reglering i ett tillstånd enligt 9 kapitlet miljöbalken utifrån användning av en i verksamheten tillverkad produkt anses normalt inte falla inom prövningsramen för tillståndet.

Länsstyrelsen förslag på villkor om årlig redovisning av utfasningsarbetet i miljörapport av ett antal mer preciserade ämneskategorier bedöms av domstolen inte vara nödvändigt sett till egenkontrollförordningens krav på kemikalieförteckningar och den utformning av sådana som bolaget har redovisat i målet, samt vad som följer av 1 a § egenkontrollförordningen och 26:19 § miljöbalken. Flowerete har visat på sitt omfattande arbete med bedömning av substanser i förhållande till REACH och myndighetskrav. Länsstyrelsen har tillräckliga möjligheter att genom tillsyn ta del

av sådana listor som Flowcrete tagit fram för bedömning av nya kemiska produkter och ovannämnda arbete inom egenkontrollen. Det åligger bolaget att när de interna kemikaliegranskningsgrupperna har kommit fram till ändring av produktvalet anmäla det till tillsynsmyndigheten eller söka ändringstillstånd för produkten i fråga. Domstolen anser att ett tillstånd enligt 9 kapitlet miljöbalken inte utsläcker framtida substituering av kemiska produkter och inte heller i detalj låser kemikalieanvändningen till vad som uppgivits i ansökan, en uppfattning för vilken det finns stöd i Miljööverdomstolens dom i mål M4587-06 (MÖD 2007:58). Mark- och miljödomstolen finner alltså inte skäl att förskriva länsstyrelsens villkorsförslag eller varianter av det, i vart fall inte innan prøvotiden enligt ovan har fullföljts.

Kontroll

Det råder samstämmighet om utformning av kontrollvillkor, men domstolen anser att bullerkontroll bör tilläggas för att markera att även kontroll av åtaganden enligt allmänna villkoret utgör grund för kontrollåtgärder.

Efterbehandling

Ansökan kom in innan formellt krav på statusrapport ifråga om markföroreningar inträdde, och domstolen anser att det nu lämnade tillståndet på intet sätt kommer att begränsa tillsynsmyndigheten att agera utifrån 10 kapitlet miljöbalken.

Verkställighetsförordnande

Eftersom det rör sig om tidigare prövad, befintlig verksamhet utan nämnvärda ändringar i omgivningspåverkan anser mark- och miljödomstolen att det går att meddela verkställighetsförordnande.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (DV425)

Överklagande senast den 27 maj 2015.

Jonny Boo

Bruno Bjärnberg

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Jonny Boo, ordförande, och tekniska rådet Bruno Bjärnberg samt de särskilda ledamöterna Anders Wetterling och Pergöran Andersson

SVERIGES DOMSTOLAR

ANVISNING FÖR HUR MAN ÖVERKLAGAR - DOM I MÅL DÄR MARK- OCH MILJÖDOMSTOLEN ÄR FÖRSTA INSTANS

Den som vill överklaga mark- och miljödomstolens dom ska göra detta skriftligen. **Skrivelsen ska skickas eller lämnas till mark- och miljödomstolen.** Överklagandet prövas av Mark- och miljööverdomstolen vid Svea hovrätt.

Överklagandet ska ha kommit in till mark- och miljödomstolen **inom tre veckor** från domens datum. Sista dagen för överklagande finns angiven på sista sidan i domen.

Har ena parten överklagat domen i rätt tid, får också motparten överklaga domen (s.k. **anslutningsöverklagande**) även om den vanliga tiden för överklagande har gått ut. Överklagandet ska också i detta fall skickas eller lämnas till mark- och miljödomstolen och det måste ha kommit in till mark- och miljödomstolen **inom en vecka** från den i domen angivna sista dagen för överklagande. Om det första överklagandet återkallas eller förfaller kan inte heller anslutningsöverklagandet prövas.

För att ett överklagande ska kunna tas upp krävs att Mark- och miljööverdomstolen lämnar **prövningstillstånd**. Det görs om:

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som mark- och miljödomstolen har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som mark- och miljödomstolen har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står mark- och miljödomstolens avgörande fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Mark- och miljööverdomstolen varför klaganden anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla uppgifter om:

1. den dom som överklagas med angivande av mark- och miljödomstolens namn samt datum för domen och målnummer,
2. den ändring av mark- och miljödomstolens dom som klaganden vill få till stånd,
3. grunderna (skälen) för överklagandet och i vilket avseende mark- och miljödomstolens domskäl enligt klagandens mening är oriktiga,
4. de omständigheter som åberopas till stöd för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
5. de bevis som åberopas och vad som ska styrkas med varje bevis.

Har en omständighet eller ett bevis som åberopas i Mark- och miljööverdomstolen inte lagts fram tidigare, ska klaganden förklara anledningen till omständigheten eller beviset inte åberopats i mark- och miljödomstolen. **Skriftliga bevis** som inte lagts fram tidigare ska ges in samtidigt med överklagandet. Vill klaganden att det ska hållas ett förnyat förhör eller en förnyad syn på stället, ska han eller hon ange det och skälen till detta. Klaganden ska också ange om han eller hon vill att motparten ska infinna sig personligen vid huvudförhandling i Mark- och miljööverdomstolen.

Skrivelsen ska vara undertecknad av klaganden eller hans/hennes ombud.

Om ni tidigare informerats om att **förenklad delgivning** kan komma att användas med er i målet/ärendet, kan sådant delgivningssätt också komma att användas med er i högre instanser om någon överklagar avgörandet dit.

Ytterligare upplysningar lämnas av mark- och miljödomstolen. Adress och telefonnummer finns på första sidan av domen.

Anvisning för överklagande

Den som vill överklaga Mark- och miljööverdomstolens slutliga beslut eller dom ska göra detta skriftligen. Skrivelsen ska skickas eller lämnas till Mark- och miljööverdomstolen, Svea hovrätt. Överklagandet prövas av Högsta domstolen.

Överklagandet ska ha kommit in till Mark- och miljööverdomstolen inom fyra veckor från avgörandets datum. Sista dagen för överklagande finns angiven på sista sidan i avgörandet.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i Högsta domstolen fordras att prövningstillstånd meddelas. Högsta domstolen lämnar prövningstillstånd om

1. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av Högsta domstolen, eller
2. det finns synnerliga skäl till sådan prövning, såsom att det finns grund för resning eller att domvillan förekommit eller att målets utgång i Mark- och miljööverdomstolen uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Om prövningstillstånd inte meddelas står Mark- och miljööverdomstolens avgörande fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Högsta dom-

stolen varför klaganden anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla uppgifter om

1. det avgörande som överklagas med angivande av Mark- och miljööverdomstolens avdelning samt datum för avgörandet och målnummer,
2. i vilken del överklagandet överklagas och den ändring i avgörandet som yrkas,
3. grunderna (skälen) för överklagandet och i vilket avseende Mark- och miljödomstolens domskäl enligt klagandens mening är oriktiga,
4. de omständigheter som åberopas till stöd för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
5. de bevis som åberopas och vad som ska styrkas med varje bevis.

Skriftliga bevis som inte lagts fram tidigare ska ges in samtidigt med överklagandet.

Ytterligare upplysningar lämnas av Mark- och miljööverdomstolen. Adress och telefonnummer finns på första sidan av avgörandet

Förenklad delgivning kan komma att användas i överinstans.

Ytterligare information finns att läsa på www.domstol.se